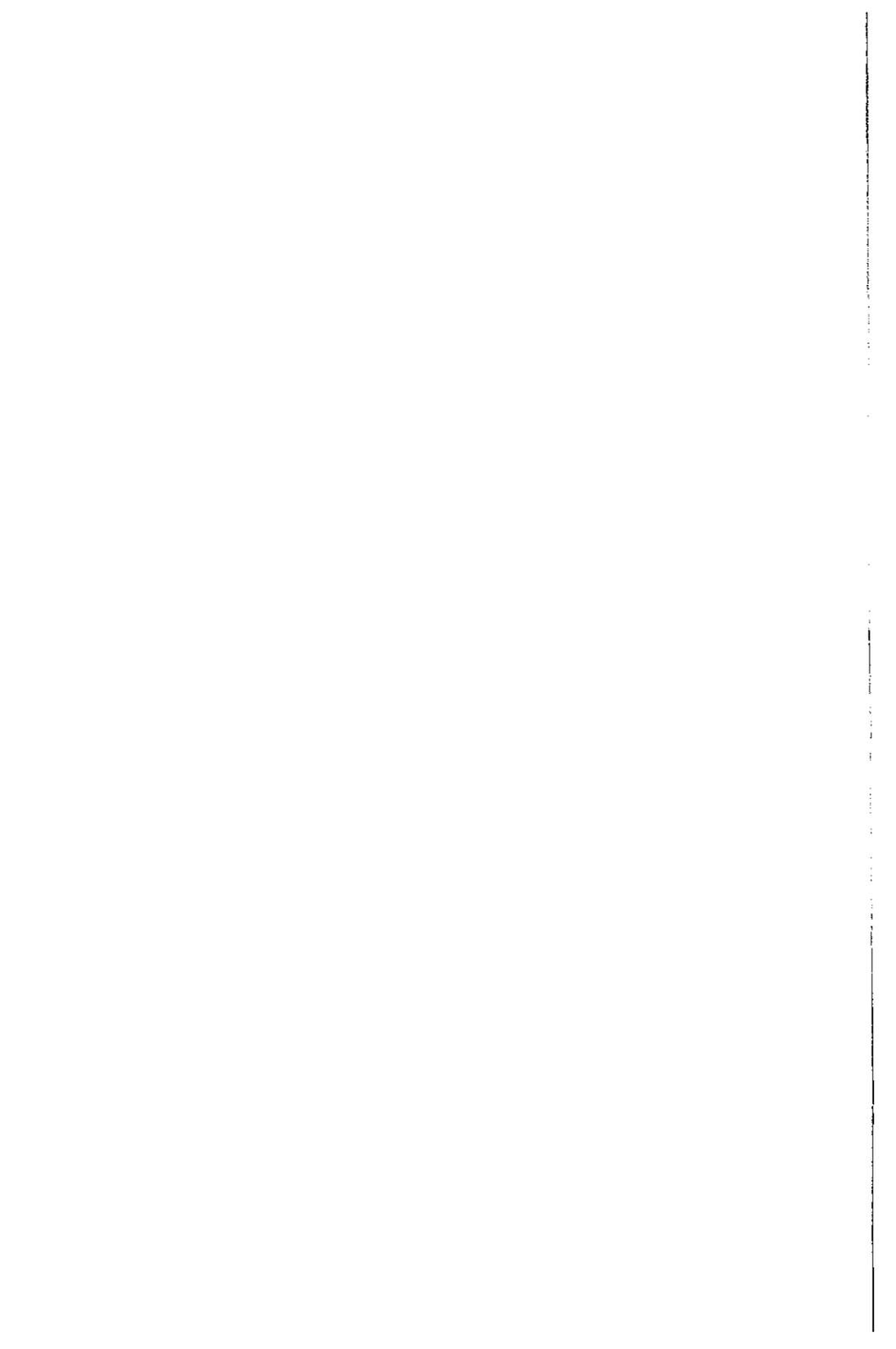


จดหมายเหตุเหตุการณ์
๑๐๐ ปี พระราชสมภพ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี
พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗





จดหมายเหตุกิจกรรม
๑๐๐ ปี พระราชสมภพ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี
พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗

ศูนย์ขั้มมูลพระปกเกล้าศึกษาและจดหมายเหตุ
พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
สภายันพระปกเกล้า

จดหมายเหตุกิจกรรม ๑๐๐ ปี พระราชสมภพ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี
พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗

สงวนลิขสิทธิ์ □ ๒๕๕๙

พิมพ์ครั้งที่ ๑ จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม

ISBN ๙๗๔-๕๕๙-๒๖๘-๖

จัดพิมพ์โดย สถาบันพระปกเกล้า [http:// www.kpi.ac.th](http://www.kpi.ac.th)

๕๗/๑๐๑ หมู่ ๕ ถนนติวานนท์ ตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมือง นนทบุรี ๑๑๐๐๐

ที่ปรึกษา

๑) นางวีรนุช พลนิกร

ผู้อำนวยการพิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

๒) นางฉัตรบงกช ศรีวัฒนสาร

นักวิชาการพิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

๓) นางสาวเยาวเรศ จุนวีระนงค์

พนักงานภัณฑการพิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

เรียบเรียง

นายวีรกิตต์ ชัยวินิต

เจ้าหน้าที่โครงการศูนย์ข้อมูลพิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

พิสูจน์อักษร

นายนิรินธน์ ภูคำ

เจ้าหน้าที่โครงการอนุรักษ์พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

พิมพ์ที่

บริษัท ศูนย์การพิมพ์แก่นจันทร์ จำกัด

๘๘/๓ หมู่บ้านวัดมนานีเวศน์ ซอย ๕ ถนนสุทธิสาร แขวงสามเสนนอก

เขตห้วยขวาง กทม. ๑๐๓๑๐

โทรศัพท์ : ๐๒-๒๗๖๖๗๑๓, ๐๒-๒๗๖๖๗๒๑, ๐๒-๒๗๖๖๕๕๕

แฟกซ์ : ๐๒-๒๗๗๘๑๓๗

Email : santik7@hotmail.com



สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗
ขณะทรงบาตรพระภิกษุ ณ พระตำหนักสวนบ้านแก้ว จังหวัดจันทบุรี

คำนำ

สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗ เสด็จพระราชสมภพเมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๔๗ ทรงดำรงพระยศเป็นหม่อมเจ้ารำไพพรรณี สวัสดิวัตน์ พระธิดาในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระสวัสดิวัตน์วิศิษฎ์ กับพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอาภาภรณี ทรงอภิเษกสมรสกับสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าประชาธิปกศักดิเดชน์ กรมขุนสุโขทัยธรรมราชา เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๖๑

ครั้นพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สถาปนาพระชายาขึ้นเป็นสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี นับตั้งแต่บัดนั้นทั้งสองพระองค์ก็ประทับเคียงคู่กัน ทรงเผชิญทั้งทุกข์และสุขตลอดจนวิกฤตการณ์และปัญหาใหญ่น้อยร่วมกันมาโดยตลอด

แม้เมื่อพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จสวรรคตเมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๘๕ แล้ว สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ ก็ยังทรงประกอบพระราชกรณียกิจซึ่งยังประโยชน์อย่างอนเนกอนันต์ต่อสยามประเทศ พระราชวงศ์ พสกนิกรชาวไทย และมนุษยชาติมาโดยตลอด トラบจนกระทั่งเสด็จสวรรคตเมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๒๗ ท่ามกลางความโศกสลดรันทดใจของประชาชนคนไทยทั้งประเทศ

เนื่องในวโรกาสครบ ๑๐๐ ปี แห่งวันพระราชสมภพสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗ พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว สถาบันพระปกเกล้า และหน่วยงานต่างๆ ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน ได้ร่วมกันจัดตั้งคณะกรรมการประสานงานกิจกรรมในวโรกาสดังกล่าวขึ้นโดยมีพลเรือตรี หม่อมเจ้าปุสธาน สวัสดิวัตน์ ทรงเป็นองค์ที่ปรึกษา และพลอากาศตรี กำธน สินธวานนท์ เป็นประธานกรรมการ จากนั้นแต่ละหน่วยงานได้จัดกิจกรรมเพื่อเฉลิมพระเกียรติและน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณตั้งแต่เดือนธันวาคม

พ.ศ. ๒๕๔๗ และตลอดปี ๒๕๔๘ หลังจากนั้นคณะกรรมการประสานงานฯ ได้ขอให้พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว จัดทำจดหมายเหตุ กิจกรรม ๑๐๐ ปี พระราชสมภพ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗ (๒๕๔๗-๒๕๔๗) เป็นการสรุปกิจกรรมต่างๆ ที่ได้จัดขึ้นไว้เป็นหลักฐาน

จดหมายเหตุฉบับนี้ประกอบด้วย พระราชประวัติสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ โดยสังเขป กิจกรรมเฉลิมพระเกียรติฯ ซึ่งจัดขึ้นระหว่าง พ.ศ. ๒๕๔๗ ถึง ๒๕๔๘ โดยหน่วยงานราชการและองค์กรต่างๆ รวม ๔๗ แห่งตามหมวดกิจกรรม และภาคผนวกเกี่ยวกับเพลงพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

เอกสารและข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมเหล่านี้ส่วนหนึ่งได้นำมาเก็บรักษาไว้ที่ศูนย์ข้อมูลพระปกเกล้าศึกษาและจดหมายเหตุ พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว และอีกส่วนหนึ่งอาจค้นคว้ารายละเอียดได้จากแต่ละหน่วยงานที่จัดกิจกรรมทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งหมดนี้เล็งประโยชน์ในการร่วมกันสร้างแหล่งสารสนเทศเกี่ยวกับพระราชประวัติสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ และเรื่องพระปกเกล้าศึกษาที่สมบูรณ์ที่สุดให้เกิดมีขึ้น พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวขอขอบคุณทุกหน่วยงานที่ร่วมอยู่ในคณะกรรมการประสานงานฯ สำหรับความร่วมมือในการส่งมอบข้อมูลและหวังว่าจดหมายเหตุ กิจกรรม ๑๐๐ ปี พระราชสมภพ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ จะจุดประกายให้มีผู้สนใจค้นคว้าวิจัยเรื่องพระปกเกล้าศึกษาสืบเนื่องต่อไป

พรศรี เสงี่ยมกุล

รองศาสตราจารย์บรรณิณี เศรษฐบุตร
เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า

สารบัญ

- พระราชประวัติสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ โดยสังเขป ๑
- ความเป็นมาของงานกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ
สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ ๘
- ตราสัญลักษณ์งานกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ
สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ ๑๓
- การแถลงข่าวงานกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ
สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ ๑๕
- กิจกรรมของหน่วยงานต่างๆ ในงานกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ
สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ
 - ๑) การจัดนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติฯ ๑๘
 - ๒) การจัดกิจกรรมสัมมนาทางวิชาการ ๒๖
 - ๓) การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการแสดงนาฏกรรม ดนตรี
และการฉายภาพยนตร์ ๓๓
 - ๔) การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับกีฬา ๓๘
 - ๕) การจัดพิมพ์หนังสือที่ระลึก ๔๐
 - ๖) กิจกรรมอื่นๆ ๔๒
- ภาคผนวก
 - บทเพลงพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ๕๓
- คิตติกรรมประกาศ ๕๗

พระราชประวัติสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี
พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗ โดยสังเขป

เรียบเรียงโดย

สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร

สมเด็จพระนางเจ้าพระ	บรมราชา	ชินีเอโย
อัครมะหิสีสมญา	เยียมล้า	
รำไพพรรณีสวา	มินีนาด	อะนงค์แฮ
ปรากฏพระยศก้า	เกียรติสันสยามสุรศักดิ์	

สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗ มีพระนามเดิมว่าหม่อมเจ้าหญิงรำไพพรรณี สวัสดิวัตน์ ทรงเป็นพระธิดาพระองค์เดียวของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระสวัสดิวัตน์วิชัญญ์ (พระอนุชาในสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ) กับพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอาภาภรณ์ ประสูติเมื่อวันอังคารที่ ๒๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๔๗ ทรงมีพระเชษฐาและพระอนุชาร่วมพระมารดา ๔ พระองค์ *

เมื่อหม่อมเจ้าหญิงรำไพพรรณี หรือ “ท่านหญิงนา” มีพระชันษาครบ ๒ ปี พระบิดาได้ทรงพาไปถวายตัวอยู่ในพระบรมราชินูปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ ซึ่งขณะนั้นเสด็จประทับอยู่ที่สวนสี่ฤดู ในพระราชวังดุสิต และหลังจากที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ เสด็จสวรรคตแล้ว สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ ได้เสด็จกลับไปประทับที่พระที่นั่งสุทไธสวรรย์ ในพระบรมมหาราชวัง หม่อมเจ้าหญิงรำไพพรรณี ก็ได้ตามเสด็จไปประทับที่พระบรมมหาราชวังด้วย ครั้นต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระ

* ความเป็นจริงมี ๕ พระองค์ แต่พระองค์โตสิ้นชีพิตักษัยแต่ยังไม่ถึง ๑ ขวบ
ข้อมูลโดย รศ.ม.ร.ว.พฤทธิสาณ ชุมพล

พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ได้ตามเสด็จฯ สมเด็จพระศรีพัชรินทรา บรมราชินีนาถ ไปประทับที่วังพญาไท ซึ่งเป็นที่สมเด็จพระศรีพัชรินทรา บรมราชินีนาถ ประทับอยู่ตลอดพระชนม์ชีพ

หม่อมเจ้าหญิงรำไพพรรณี เป็นพระราชชนัดตาพระองค์หนึ่งที่สมเด็จพระศรีพัชรินทรา บรมราชินีนาถ ทรงเมตตาและเอาพระทัยใส่อย่างใกล้ชิด ในชั้นต้น ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้หม่อมเจ้าหญิงรำไพพรรณีทรงศึกษาเบื้องต้นในเขตพระราชฐานที่พระตำหนักสวนสี่ฤดู ในพระราชวังดุสิต ครั้นเมื่อตามเสด็จฯ ไปประทับที่พระบรมมหาราชวัง ซึ่งขณะนั้นมีพระชันษา ๖ ปี ได้เสด็จเข้าศึกษาที่โรงเรียนราชินี และเมื่อตามเสด็จฯ ไปประทับที่วังพญาไท ต้องทรงลาออกจากโรงเรียนราชินีเนื่องจากที่ประทับและโรงเรียนอยู่ไกลกันเกินไป อย่างไรก็ตามก็ได้ทรงศึกษาวิชาการต่างๆที่วังพญาไท โดยมีพระอาจารย์มาถวายพระอักษรที่พระตำหนักจนมีพระชันษาได้ ๑๑ ปี ทรงได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวให้ทรงประกอบพิธีเกศากันต์ตามโบราณราชประเพณี เมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๕๗ ต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๖๑ หม่อมเจ้าหญิงรำไพพรรณีได้ทรงอภิเษกสมรสกับสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าประชาธิปกศักดิเดชน์ (ต่อมาคือ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗) พระราชโอรสในสมเด็จพระศรีพัชรินทรา บรมราชินีนาถ ขณะนั้นสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอฯ ทรงมีพระยศชั้นนายร้อยเอก ประจำกรมทหารบกปืนใหญ่ที่ ๑ รักษาพระองค์ ทั้งสองพระองค์ทรงได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงประกอบพระราชพิธีอภิเษกสมรสพระราชทาน ณ พระที่นั่งวโรภาสพนิมาน พระราชวังบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๖๑ หลังการอภิเษกสมรส ทั้งสองพระองค์เสด็จไปประทับที่พระตำหนักวังศุโขทัย สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าประชาธิปกฯ มีประชวรพระโรคเรื้อรังมาตั้งแต่สมัยที่ทรงผนวช แพทย์ผู้ดูแลการรักษากราบทูลถวายคำแนะนำให้เสด็จฯไปรักษาพระองค์ในต่างประเทศ ดังนั้นในเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๔๖๓ สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอฯ พร้อมด้วยพระชายา คือหม่อมเจ้าหญิง

รำไพพรรณี จึงได้เสด็จฯ ไปยังทวีปยุโรปโดยทางแคว้นที่ประเทศอียิปต์ก่อน ทั้งสองพระองค์เสด็จถึงทวีปยุโรปเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๔ หม่อมเจ้าหญิงรำไพพรรณี ได้ตามเสด็จฯ พระสวามีไปยังที่ต่างๆ และถวายการดูแลอย่างใกล้ชิดตลอดเวลา โดยได้ตามเสด็จไปอิตาลี ฝรั่งเศส อังกฤษและสวิตเซอร์แลนด์ และเมื่อสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอฯ ทรงรักษาพระองค์แล้ว และได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ศึกษาต่อทางวิชาทหารชั้นสูงที่ฝรั่งเศส หม่อมเจ้าหญิงรำไพพรรณี ก็ได้เสด็จไปประทับอยู่กับพระสวามีด้วย และพระองค์เองก็ทรงศึกษาภาษาฝรั่งเศสไปพร้อมกันด้วย จนกระทั่งสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอฯ ทรงสำเร็จการศึกษาเป็นนายทหารฝ่ายเสนาธิการ จึงตามเสด็จฯ กลับประเทศไทยใน พ.ศ. ๒๔๖๗ โดยผ่านทางสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น เมื่อเสด็จฯ ถึงประเทศไทย ได้เสด็จไปประทับที่วังศุโขทัยตามเดิม

เมื่อพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จสวรรคตในวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๖๘ นั้น นับว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำรงพระชนม์ชีพของหม่อมเจ้าหญิงรำไพพรรณีอย่างแท้จริง เนื่องด้วยสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าประชาธิปกฯ ต้องเสด็จขึ้นครองราชสมบัติสืบต่อจากพระบรมเชษฐาธิราช เป็นพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ หม่อมเจ้าหญิงรำไพพรรณีจึงทรงได้รับพระมหากรุณาธิคุณสถาปนาพระอิสริยยศเป็นพระอัครมเหสี เจริญพระนามว่า “ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี ”

ในฐานะสมเด็จพระบรมราชินี สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจได้อย่างเพียบพร้อมสมบุรณ์ พระราชกรณียกิจที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งคือการโดยเสด็จพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวไปทรงเยี่ยมราษฎรตามจังหวัดต่างๆ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๙ เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมมณฑลฝ่ายเหนือและมณฑลพายัพ และใน พ.ศ. ๒๔๗๑ เสด็จเยี่ยมมณฑลภูเก็ต นอกจากนี้ยังได้โดยเสด็จฯ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวไปเจริญพระราชไมตรีกับนานาประเทศ ตลอดจนทูลพระเนตรกิจการต่างๆ เพื่อทรงนำมาเป็นแนวพระราชดำริในการพัฒนาประเทศ ได้เสด็จพระราชดำเนินรวมทั้งสิ้น ๔ ครั้ง คือ ใน พ.ศ. ๒๔๗๒ เสด็จพระราชดำเนินยังสิงคโปร์ ไซปรัส และบาห์ลี พ.ศ. ๒๔๗๓

เสด็จฯ อินโดจีน พ.ศ. ๒๔๗๔ เสด็จฯ เยือนอินโดจีนบางส่วน เชียงไฮ้ ฮ่องกง ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกาและแคนาดา และใน พ.ศ. ๒๔๗๖ เสด็จฯ เยือนทวีปยุโรปบางประเทศ ในระหว่างการเสด็จพระราชดำเนิน สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ ได้ทรงปฏิบัติพระราชภารกิจในฐานะพระบรมราชินีของประเทศไทยได้อย่างเหมาะสมงดงามเป็นที่ชื่นชมของทุกคนที่ได้เฝ้าชมพระบารมี

เหตุการณ์หนึ่งที่น่าสนใจว่ามีผลกระทบต่อพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระบรมราชินีเป็นอย่างยิ่งคือการเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. ๒๔๗๕ ขณะนั้นพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ และสมเด็จพระบรมราชินีเสด็จฯ แปรพระราชฐานไปประทับที่พระตำหนักเปี่ยมสุข พระราชวังไกลกังวล จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แม้ในระยเวลานั้นสถานการณ์ไม่เป็นที่น่าไว้วางใจ แต่ทั้งสองพระองค์ก็ทรงตัดสินใจเลือกทางที่จะเดือดร้อนแก่ประชาชนน้อยที่สุด และตลอดเวลาสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ ได้เสด็จประทับเคียงข้างพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวและตามเสด็จฯ ไปทุกแห่งแม้จะเสี่ยงอันตรายต่อมาพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวก็ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานรัฐธรรมนูญฉบับถาวร อย่างไรก็ตามหลังจากนั้นก็เกิดเหตุการณ์ยุ่งยากทางการเมืองหลายอย่างทำให้พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวตัดสินใจเสด็จฯ ออกจากพระราชอาณาจักรเพื่อไปทรงรับการรักษาวพระเนตรที่ประเทศอังกฤษ เมื่อวันที่ ๑๒ มกราคม พ.ศ. ๒๔๗๖ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ ก็ได้โดยเสด็จฯ ด้วย ในระหว่างนี้ทั้งสองพระองค์ได้เสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศต่างๆ ในทวีปยุโรปก่อนจะเสด็จไปประทับที่ประเทศอังกฤษและหลังจากนั้นไม่นานพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวก็ทรงสละราชสมบัติใน พ.ศ. ๒๔๗๗

เมื่อสละราชสมบัติแล้ว พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระบรมราชินียังคงประทับอยู่ที่ประเทศอังกฤษ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ ทรงดำเนินพระชนม์ชีพเคียงข้างพระบรมราชสวามีอย่างสงบ ท่ามกลางพระญาติสนิทและข้าราชการบริพารจำนวนหนึ่ง ถวายการรักษาพยาบาลพระบาทสมเด็จพระ

พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวซึ่งมีพระพลานามัยไม่สมบูรณ์พร้อมกับทรงมีพระราชภาระในการดูแลพระตำหนักที่ประทับด้วย ครั้นถึง พ.ศ. ๒๔๘๔ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ ก็ต้องทรงประสบกับความวิปโยคอย่างยิ่งเมื่อพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จสวรรคตอย่างสงบ ณ พระตำหนักที่ประทับ เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม

หลังการสวรรคต สมเด็จพระบรมราชินียังคงประทับที่ประเทศอังกฤษอย่างสงบเรียบง่ายและเรียบง่ายกับพระญาติสนิทและข้าราชการบริวาร เมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒ ใน พ.ศ. ๒๔๘๔ นั้น สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ ได้เสด็จจากที่พระตำหนักที่ประทับไปยังกรุงลอนดอนท่ามกลางภัยสงครามเพื่อทรงช่วยจัดสิ่งของบรรจุกินห่อส่งไปยังแนวหน้า แสดงให้เห็นถึงน้ำพระทัยอันประเสริฐที่ทรงต่อผู้ประสบทุกข์ภัยไม่เลือกหน้า หลังจากนั้นเมื่อถึง พ.ศ. ๒๔๙๒ พระองค์จึงตัดสินใจ พระทัยเสด็จฯ กลับมาตุภูมิหลังจากประทับอยู่ในประเทศอังกฤษเป็นเวลานานถึง ๑๕ ปี พร้อมกันนั้นได้อัญเชิญพระบรมอัฐิพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวกลับมาด้วย ซึ่งรัฐบาลไทยได้จัดการรับเสด็จพระบรมอัฐิและจัดพระราชพิธีถวายพระราชกุศลอย่างสมพระเกียรติ

สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ เสด็จประทับ ณ วังสระปทุมเป็นเวลา ๒ ปี แล้วจึงเสด็จแปรพระราชฐานไปประทับที่พระตำหนักสวนบ้านแก้ว จังหวัดจันทบุรี ซึ่งเป็นสถานที่ที่โปรดว่ามีอากาศดีและอยู่ไม่ไกลจากพระนคร โดยโปรดเกล้าฯ ให้ใช้พระราชทรัพย์จัดซื้อที่ดินและสร้างพระตำหนักขึ้น พระราชทานนามว่า “ สวนบ้านแก้ว ” ระหว่างที่ประทับอยู่ที่จังหวัดจันทบุรี ได้ทรงเอาพระทัยใส่ในความเป็นอยู่ของราษฎร มีพระราชดำริให้สวนบ้านแก้วเป็นไร่ตัวอย่าง โปรดเกล้าฯ ให้เลี้ยงสัตว์และปลูกพืชทดลองหลายชนิด เช่น พืชสวนครัวและผลไม้ต่างๆ ที่สำคัญคือหลังจากที่ประทับที่สวนบ้านแก้วนี้ได้ประมาณ ๕ ปี สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ ทรงพัฒนาการทอเสื้อจันทบูรณซึ่งเป็นหัตถกรรมที่สำคัญของชาวจันทบุรี โปรดเกล้าฯ ให้ตั้งโรงงานทอเสื้อขึ้นแบ่งเป็นแผนกต่างๆ และโปรดเกล้าฯ ให้ทำผลิตภัณฑ์จากเสื้ออีกด้วย เรียกขานกันเป็นสามัญว่า “ ผลิตภัณฑ์เสื้อสมเด็จพระมหากรุณาธิคุณต่อชาวจันทบุรีอีกอย่างหนึ่งคือการพระราชทานพระบรมราชานุ

เคราะห์แก่โรงพยาบาลจันทบุรี ซึ่งภายหลังเปลี่ยนชื่อเป็น “ โรงพยาบาล พระปกเกล้า ” และทรงรับโรงพยาบาลฯ และวิทยาลัยพยาบาลนี้ไว้ในพระบรมราชินูปถัมภ์ตั้งแต่นั้น พ.ศ. ๒๕๐๙ เป็นต้นมา ต่อมาเมื่อเสด็จกลับมาประทับที่ กรุงเทพมหานครแล้วทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ข้าราชการที่คืนสวนบ้านแก้วให้แก่กระทรวงศึกษาธิการในราชอาณาจักรเพื่อสร้างเป็นวิทยาลัยจันทบุรี ต่อมาคือสถาบันราชภัฏจันทบุรี และโปรดเกล้าฯ ให้ย้ายโรงงานทอเสื้อผ้าจากสวนบ้านแก้วมาไว้ที่บริเวณพระตำหนักน้ำ วังศุโขทัย

นอกจากนี้ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ ยังได้ทรงประกอบพระราชกรณียกิจแทนพระองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชในโอกาสต่างๆ หลายครั้ง เช่น การเสด็จออกให้บุคคลสำคัญเข้าเฝ้าฯ และงานบำเพ็ญพระราชกุศลต่างๆ เป็นต้น นับว่าสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ ทรงเป็นพระบรมราชินีที่มีพระมหากรุณาธิคุณต่อปวงชนชาวไทยอย่างสม่าเสมอ สภามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์จึงมีมติทูลเกล้าฯ ถวายปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ แต่พระองค์เมื่อวันที่ ๑๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๖

แม้ว่าสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ จะทรงพลานามัยแข็งแรงด้วยโปรดการออกพระกำลังอยู่เป็นนิจ โดยเฉพาะกีฬาเทนนิสและกอล์ฟ สมเด็จฯ ได้ทรงกอล์ฟมาตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวยังไม่ได้เสด็จสวรรคต นับได้ว่าทั้งสองพระองค์ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณต่อวงการกอล์ฟมาตั้งแต่แรกเริ่ม เมื่อสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ ทรงเจริญพระชนมายุมากขึ้นก็ทรงเริ่มมีพระอาการประชวร เมื่อพระชนมายุได้ ๗๑ พรรษาใน พ.ศ. ๒๕๑๘ ทรงต้องอยู่ในความดูแลของคณะแพทย์นับแต่บัดนั้น หลังจากนั้นพระอาการก็มิได้คืนสู่สภาวะปกติจนเสด็จสวรรคตด้วยอาการพระหทัยวายเมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๗ รวมพระชนมายุได้ ๗๙ พรรษา ๕ เดือน ๑ วัน มีพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ ณ พระเมรุมาศ ท้องสนามหลวง เมื่อวันอังคารที่ ๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๘ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ ทรงเป็นพระบรมราชินีพระองค์แรก

ในระบอบประชาธิปไตย และทรงเป็นพระบรมราชินีที่มีพระจริยวัตรที่งดงาม เพียบพร้อม ทรงดำรงพระชนม์ชีพอย่างเรียบง่ายด้วยพระอภัยาศัยอันนุ่มนวล อ่อนโยน ในขณะที่เดียวกันเมื่อยามเผชิญวิกฤตการณ์ต่างๆ ก็ทรงมีพระทัย ที่เข้มแข็งเด็ดเดี่ยวทรงเป็น “ คู่ทุกข์คู่ยาก ” ของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้า เจ้าอยู่หัวอย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังทรงเปี่ยมด้วยพระมหากษัตริย์คุณแก่พสกนิกร ทวีไปอย่างสม่ำเสมอตลอดพระชนม์ชีพ ความดีงามแห่งพระราชอภัยาศัยเหล่านี้ จึงเป็นที่ประทับใจผู้ที่เคยอยู่ใกล้ชิดเบื้องพระยุคลบาทตลอดจนชาวไทยทั่วไปอย่าง ไม่รู้ลืมเลือน

บรรณานุกรม

มติชน. พระผู้เฟื่องจากไป. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๒๘

ราชเลขาธิการ, สำนัก. พระราชประวัติสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗. บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป จำกัด, ๒๕๓๑ (ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์พระราชทานในงานพระบรมศพสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗ ณ พระเมรุมาศท้องสนามหลวง วันที่ ๙ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๒๘)

ศิลปากร, กรม. “จดหมายเหตุงานพระบรมศพสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗” ศิลปากร ฉบับพิเศษปีที่ ๓๐ เล่ม ๑-๒ (มีนาคม-พฤษภาคม ๒๕๒๙)

ความเป็นมาของงานกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี เนื่องในโอกาส ๑๐๐ ปี พระราชสมภพ

เนื่องด้วยวันพระราชสมภพของสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗ เวียนมาบรรจบครบรอบ ๑๐๐ ปี ในวันที่ ๒๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ทางพิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว สถาบันพระปกเกล้า จึงมีแนวคิดว่าจะมีการจัดกิจกรรมเพื่อเทิดพระเกียรติฯ คือ การจัดนิทรรศการ การอภิปราย การจัดการแสดงนาฏกรรม การบรรเลงดนตรีและขับร้อง และการฉายภาพยนตร์ส่วนพระองค์ เป็นต้น จึงได้เชิญชวนหน่วยงานและบุคคลต่างๆ ที่มีความจงรักภักดีและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ มาปรึกษาหารือกันตั้งคณะกรรมการประสานงานกิจกรรมฯ ขึ้น หน่วยงานเหล่านี้มี อาทิ กรมศิลปากร มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มูลนิธิหลวงประดิษฐไพเราะ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ ธนาคารไทยพาณิชย์ เป็นต้น ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเทิดพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีพระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗ และเพื่อสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพระองค์

ระยะเวลาในการดำเนินการอยู่ในช่วงตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ ส่วนช่วงระยะเวลาในการจัดงาน “๑๐๐ ปี วันพระราชสมภพ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗ ” เริ่มตั้งแต่วันที่ ๒๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ไปจนถึงวันที่ ๑๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

สำหรับโครงการนี้ ทางพิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานจัดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติต่างๆ ซึ่งมีการประชุมปรึกษาหารือกัน ครั้งแรก(ครั้งที่ ๑/๒๕๕๗) เมื่อวันศุกร์ที่ ๑๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ณ พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยมี รศ.ม.ร.ว.พฤติสถาน ชุมพล ประธานคณะอนุกรรมการวิชาการ พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นประธานในที่ประชุม และมี

ผู้แทนจากหน่วยงานต่างๆเข้าร่วมประชุมด้วยทั้งสิ้น ๓๓ ท่าน การประชุมในครั้งนี้ที่ประชุมได้ลงความเห็นว่าจะเรียนเชิญ พลอากาศตรีกำธน สินธวานนท์ องคมนตรีและประธานมูลนิธิประชาธิปไตย-รำไพพรรณี เป็นประธานคณะกรรมการประสานงานกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติฯ

จากนั้นจึงได้มีประกาศตั้งคณะกรรมการประสานงานกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติฯ โดยมีพระนาม นาม และตำแหน่งประกอบกันเป็นคณะกรรมการประสานงาน เมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๗ ดังนี้

ประกาศ

คณะกรรมการประสานงานกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ
สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี ในรัชกาลที่ ๗
เนื่องในโอกาส ๑๐๐ ปี วันพระราชสมภพ
เรื่อง ราชพระนาม และนามคณะกรรมการประสานงาน

เนื่องในโอกาสที่วันพระราชสมภพสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี ในรัชกาลที่ ๗ จะเวียนมาบรรจบครบ ๑๐๐ ปี ในวันที่ ๒๐ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๔๗ นี้ หน่วยงานและบุคคลซึ่งประสงค์จะจัดกิจกรรมเพื่อเฉลิมพระเกียรติรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณ ได้ตกลงจะประสานงานการจัดกิจกรรมให้สมเด็จพระเกียรติฯ จึงได้จัดตั้งคณะกรรมการประสานงานกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี ในรัชกาลที่ ๗ เนื่องในโอกาส ๑๐๐ ปี วันพระราชสมภพขึ้น โดยมีผู้มีพระนาม ตำแหน่ง และนาม ดังต่อไปนี้ ประกอบกันเป็นคณะกรรมการประสานงานฯ

- | | |
|--|---------------------|
| ๑. พลเรือตรี หม่อมเจ้าปุสธาด สวัสดิวัฒน์ | องค์ที่ปรึกษา |
| ๒. พลอากาศตรีกำรณ สีนธวานนท์ | ประธานคณะกรรมการ |
| ๓. รองศาสตราจารย์หม่อมราชวงศ์พฤทธิสาธ ชุมพล | รองประธานคณะกรรมการ |
| ๔. ประธานมูลนิธิประชาธิปไตย-รำไพพรรณี หรือผู้แทน | กรรมการ |
| ๕. ประธานมูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี หรือผู้แทน | กรรมการ |
| ๖. เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า หรือผู้แทน | กรรมการ |
| ๗. ประธานมูลนิธิจุมภฏ-พันธุทิพย์ หรือผู้แทน | กรรมการ |
| ๘. ผู้อำนวยการโรงพยาบาลพระปกเกล้า หรือผู้แทน | กรรมการ |
| ๙. อธิการบดีสถาบันราชภัฏรำไพพรรณี หรือผู้แทน | กรรมการ |
| ๑๐. ผู้บังคับการวชิราวุธวิทยาลัย หรือผู้แทน | กรรมการ |
| ๑๑. นายกสมาคมกอล์ฟแห่งประเทศไทย หรือผู้แทน | กรรมการ |
| ๑๒. นายกสมาคมกอล์ฟสตรีในพระบรมราชินูปถัมภ์
สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี หรือผู้แทน | กรรมการ |

-๒-

- | | |
|--|---------|
| ๑๓. นายศยามกมลกุลผู้อาวุโสแห่งประเทศไทย
พระบรมราชินีปดัมภ์ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี
พระบรมราชินี ในรัชกาลที่ ๗ หรือผู้แทน | กรรมการ |
| ๑๔. ผู้บัญชาการกองพลทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยาน หรือผู้แทน | กรรมการ |
| ๑๕. ผู้ว่าการการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย หรือผู้แทน | กรรมการ |
| ๑๖. ผู้บัญชาการฐานทัพเรือสัตหีบ หรือผู้แทน | กรรมการ |
| ๑๗. ปลัดเทศบาลเมืองหัวหิน หรือผู้แทน | กรรมการ |
| ๑๘. กรรมการผู้จัดการใหญ่ธนาคารไทยพาณิชย์จำกัด (มหาชน)
หรือผู้แทน | กรรมการ |
| ๑๙. ผู้อำนวยการพิพิธภัณฑ์รัฐสภา หรือผู้แทน | กรรมการ |
| ๒๐. อธิบดีกรมศิลปากร หรือผู้แทน | กรรมการ |
| ๒๑. เลขานุการพระราชวัง หรือผู้แทน | กรรมการ |
| ๒๒. ผู้จัดการโรงเรียนราชินี หรือผู้แทน | กรรมการ |
| ๒๓. นายศยามกมลวิศวกรรมการสถานแห่งประเทศไทย
ในพระบรมราชูปถัมภ์ หรือผู้แทน | กรรมการ |
| ๒๔. ผู้อำนวยการสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ หรือผู้แทน | กรรมการ |
| ๒๕. ผู้อำนวยการสำนักพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หรือผู้แทน | กรรมการ |
| ๒๖. ผู้อำนวยการสำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ หรือผู้แทน | กรรมการ |
| ๒๗. ผู้อำนวยการสำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ หรือผู้แทน | กรรมการ |
| ๒๘. ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดแห่งชาติ หรือผู้แทน | กรรมการ |
| ๒๙. หัวหน้าหอภาพยนตร์แห่งชาติ หรือผู้แทน | กรรมการ |
| ๓๐. อธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ หรือผู้แทน | กรรมการ |
| ๓๑. อธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หรือผู้แทน | กรรมการ |
| ๓๒. อธิการบดีมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช หรือผู้แทน | กรรมการ |
| ๓๓. อธิการบดีมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย หรือผู้แทน | กรรมการ |
| ๓๔. ผู้อำนวยการสถานันเทศโน โธมัสรามงคล
วิทยาเขตเทคนิกกรุงเทพฯ หรือผู้แทน | กรรมการ |
| ๓๕. เลขานุการมูลนิธิหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)
หรือผู้แทน | กรรมการ |
| ๓๖. นายศยามกมลราชกริจาสาโมสร หรือผู้แทน | กรรมการ |
| ๓๗. นายกรราชบัณฑิตยสถาน หรือผู้แทน | กรรมการ |

-๓-

๓๘. นายกราชยานยนต์สมาคมแห่งประเทศไทย พระบรมราชูปถัมภ์ หรือผู้แทน	กรรมการ
๓๙. เลขานุการสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน หรือผู้แทน	กรรมการ
๔๐. ผู้อำนวยการบริษัทเฉลิมกรุงมณีทัศน์จำกัด หรือผู้แทน	กรรมการ
๔๑. นายกษามสมาคม ในพระบรมราชูปถัมภ์ หรือผู้แทน	กรรมการ
๔๒ นายกสมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์ หรือผู้แทน	กรรมการ
๔๓. หม่อมราชวงศ์ประเคิมสวัสดิ์ สวัสดิวัตน์	กรรมการ
๔๔. หม่อมราชวงศ์นภนา ฤกษ์	กรรมการ
๔๕. นายบุญพีร์ พันธุ์	กรรมการ
๔๖. ผู้อำนวยการพิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว	กรรมการและเลขานุการ
๔๗. นักวิชาการพิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว	ผู้ช่วยเลขานุการ
๔๘. พนักงานภัณฑารักษ์ พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้า เจ้าอยู่หัว	ผู้ช่วยเลขานุการ
๔๙. พนักงานจดหมายเหตุ พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้า เจ้าอยู่หัว	ผู้ช่วยเลขานุการ

ทั้งนี้ตั้งแต่วันที่ ๑๒ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๔๖ จวบจนเสร็จกิจการ

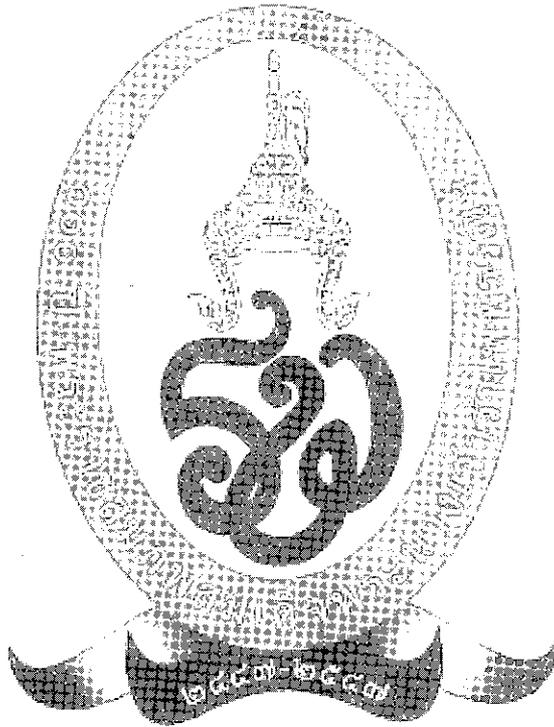
ประกาศมา ณ วันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๔๖

พลอากาศตรี *ก๊อณ สินชวน*

(ก๊อณ สินชวนนท์)

ประธานคณะกรรมการประสานงานกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ
สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี ในรัชกาลที่ ๗
เนื่องในโอกาส ๑๐๐ ปี วันพระราชสมภพ

ตราสัญลักษณ์งานกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ
เนื่องในโอกาส ๑๐๐ ปี พระราชสมภพ



ที่ รล ๐๐๐๓.๓/๒๕๐๐

สำนักราชเลขาธิการ

พระบรมมหาราชวัง กทม. ๑๐๒๐๐

๒๑ มกราคม ๒๕๔๔

เรื่อง พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้เชิญอักษรพระนามาภิไธย ร.พ. ภายใต้มงกุฎ
ขัตติยราชานารี ประกอบเป็นตราสัญลักษณ์

เรียน พลอากาศตรี กำธน สินธวานนท์ ประธานคณะกรรมการประสานงานกิจกรรม
เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี ในรัชกาลที่ ๗

อ้างถึง หนังสือลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๓

ตามหนังสือที่อ้างถึง ขอให้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณา ขอพระราชทาน
พระบรมราชานุญาตเชิญอักษรพระนามาภิไธย ร.พ. ภายใต้มงกุฎขัตติยราชานารี ประกอบเป็น
ตราสัญลักษณ์ เนื่องในโอกาส ๑๐๐ ปี พระราชสมภพสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี
ในรัชกาลที่ ๗ เพื่อให้ใช้ในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของหน่วยงานที่ร่วมอยู่ในคณะกรรมการ ฯ
ตามแบบที่ทูลเกล้า ฯ ถวายไป นั้น

ได้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทแล้ว
พระราชทานพระบรมราชานุญาต



(นายสนอง บุรณะ)

รองราชเลขาธิการ ปฏิบัติราชการแทน
ราชเลขาธิการ

กองการในพระองค์

โทร. ๐๒ ๒๒๕๓๔๕๗ - ๖๒ ต่อ ๓๓๐๖

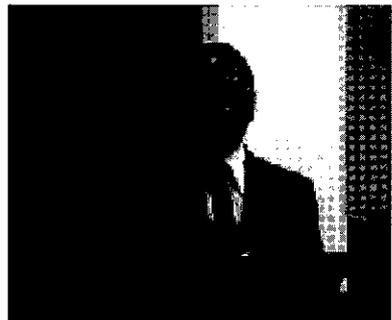
โทรสาร ๐๒ ๒๒๒๒๑๑๐

การแถลงข่าวงานกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ เนื่องในโอกาส ๑๐๐ ปี พระราชสมภพ

ในวันพฤหัสบดีที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ คณะกรรมการประสานงานกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติฯ ได้จัดการแถลงข่าวในการจัดงานฯ กับสื่อมวลชน ณ บริเวณชั้น ๑ พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

ในการนี้มีพลอากาศตรีกำธน สินธวานนท์ ประธานคณะกรรมการประสานงานกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติฯ , รศ.นรนิติ เศรษฐบุตร เลขานุการสถาบันพระปกเกล้า และ รศ.ม.ร.ว.พฤษถิสาณ ชุมพล ประธานคณะอนุกรรมการวิชาการ พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ร่วมกันแถลงข่าวแก่สื่อมวลชน

นอกจากนี้ บริษัท อาคเนย์ ประกันภัย (๒๐๐๐) จำกัด และบริษัท อาคเนย์ประกันชีวิต จำกัด ได้มอบวีดิทัศน์เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ โดย รศ.นรนิติ เศรษฐบุตร เลขานุการสถาบันพระปกเกล้า เป็นผู้รับมอบและภายในงานแถลงข่าวได้มีผู้แทนจากหน่วยงานต่างๆ ที่จัดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติฯ ได้ประชาสัมพันธ์กิจกรรมที่จัดขึ้นของแต่ละหน่วยงาน



☞ คณะกรรมการประสานงานกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติฯ และผู้แทนจากหน่วยงานต่างๆ ร่วมแถลงข่าวในการจัดงานกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติฯ และประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้น



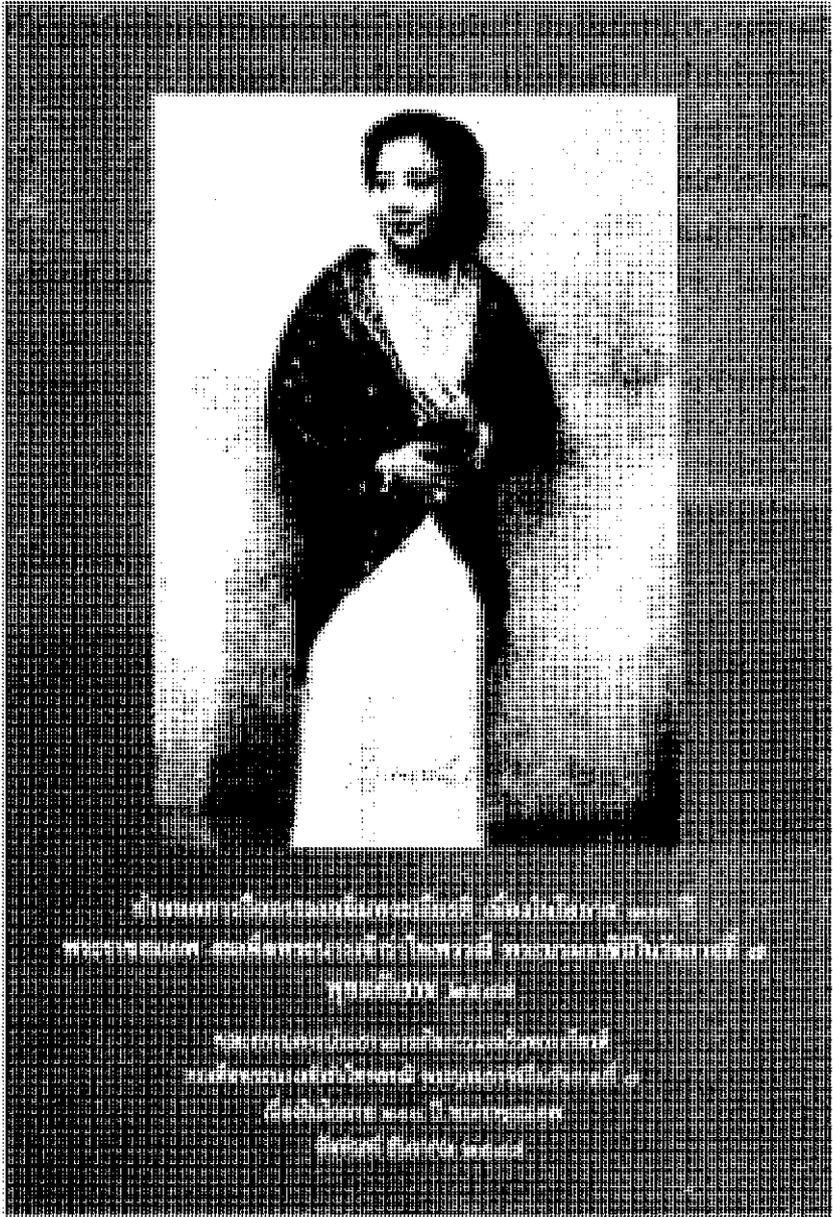
กำหนดการแถลงข่าว

“กิจกรรมเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ เนื่องในโอกาส 100 ปี พระราชสมภพ”

วันพฤหัสบดีที่ 16 ธันวาคม 2547

ณ บริเวณชั้น 1 พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ถ.หลานหลวง

- 10.00-10.30 น. ลงทะเบียนสื่อมวลชนและผู้ร่วมงาน
- 10.30-10.35 น. พิธีกรกล่าวนำและเชิญผู้ร่วมแถลงข่าว
- 10.35-11.00 น. พลอากาศตรี กัมธน สินธุวานนท์ ประธานคณะกรรมการประสานงานกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติฯ
รศ.นรมิติ เสริมฐานุตร เลขานุการสถาบันพระปกเกล้า และ
ม.ร.ว.พยุทธิสาธิต ชุมพล ประธานคณะอนุกรรมการวิชาการ
พิพิธภัณฑ์ฯ ร่วมกันแถลงข่าว
- 11.00-11.20 น. พิธีมอบวีดิทัศน์เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ
โดย บริษัททอคาเน็กซ์ ประกันภัย จำกัด รับมอบโดยเลขานุการสถาบัน
พระปกเกล้า
ผู้แทนจากหน่วยงาน 4 แห่ง ประชาสัมพันธ์กิจกรรมที่จัดขึ้น
 - ผู้แทนจากธนาคารไทยพาณิชย์
 - ผู้แทนจากจวกรมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
 - ผู้แทนจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 - ผู้แทนจากสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
 สื่อมวลชนร่วมซักถาม
รับประทานอาหารว่าง



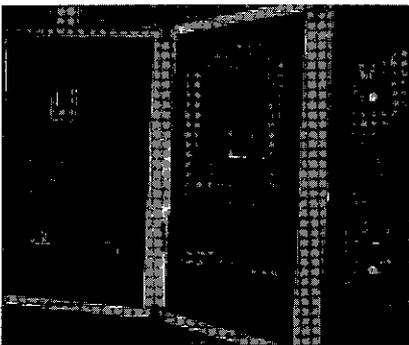
หนังสือสุจิตร์ในวันแถลงข่าว

กิจกรรมของหน่วยงานต่างๆ เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี เนื่องในโอกาส ๑๐๐ ปี พระราชสมภพ

๑) การจัดนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติฯ

๑.๑) โรงพยาบาลพระปกเกล้า จังหวัดจันทบุรี

- จัดนิทรรศการเรื่อง “ ประวัติของโรงพยาบาลอันเกี่ยวเนื่องกับสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี ” วันที่ ๑๙-๒๑ ธันวาคม ๒๕๔๗ ณ โรงพยาบาลพระปกเกล้า จังหวัดจันทบุรี



ภาพนิทรรศการของโรงพยาบาลพระปกเกล้า
จังหวัดจันทบุรี



๑.๒) หอประวิติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- จัดนิทรรศการเรื่อง “ พระปกเกล้าฯ-รำไพพรรณี : พระคู่ขวัญแผ่นดินสยาม ” วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๔๗-๑๔ มกราคม ๒๕๔๘ ณ หอประวิติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตึกจักรพงษ์

๑.๓) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี

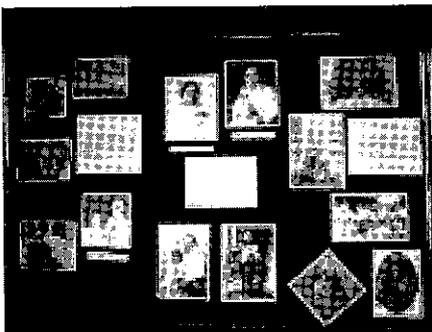
- จัดนิทรรศการเรื่อง “ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีใน รัชกาลที่ ๗ ” วันที่ ๑๙-๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๗ ณ พระตำหนักเทา
- จัดนิทรรศการเรื่อง “ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ กับพรรณไม้ ” วันที่ ๑๙-๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๗ ณ คณะเทคโนโลยีการเกษตร
- จัดนิทรรศการเรื่อง “ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ กับการเกษตร ” วันที่ ๑๙-๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๗ ณ คณะเทคโนโลยีการเกษตร

๑.๔) การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

- จัดนิทรรศการเรื่อง “ การเสด็จพระราชดำเนินไปที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ” วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๗ ณ อาคารเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว โรงไฟฟ้าแม่เมาะ จังหวัดลำปาง

๑.๕) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

- จัดนิทรรศการเรื่อง “ ราชินีผู้มีชั้นดีธรรม ” วันที่ ๑-๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๘ ณ อาคารบรรณสาร ชั้นที่ ๑



ภาพนิทรรศการของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

๑.๖) สำนักพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

- จัดนิทรรศการเรื่อง “ ราชনীแห่งราชสำนักสยาม ” วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๔๘ ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร และนิทรรศการเคลื่อนที่ไปตามพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติทั่วประเทศ

๑.๗) มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

- จัดนิทรรศการเรื่อง “ พระมหากษัตริย์คุณของสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ ในการพระราชทานรางวัลด้านวรรณศิลป์ ” วันที่ ๙-๑๑ ธันวาคม ๒๕๔๗ ณ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

๑.๘) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ

- จัดนิทรรศการเรื่อง “ ย้อนรอยอดีตพินิจวัฒนธรรม ๑๐๐ ปี วันรำไพพรรณี ” วันที่ ๒๐-๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๗ ณ อาคารวิทยบริการ



↳ ประธานในพิธีเปิดงานนิทรรศการ

ภาพในงานนิทรรศการ ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล



๑.๙) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- จัดนิทรรศการเรื่อง “ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี ๑๐๐ ปี วันพระราชสมภพ ” โดยคณะสังคมศาสตร์ วันที่ ๑๖-๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๘ ณ ห้องประชุมธีระ สุตะบุตร ชั้นที่ ๒ อาคารนิเทศ ๕๐ ปี



ภาพนิทรรศการ
ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ณ ห้องประชุมธีระ สุตะบุตร ↗

- จัดนิทรรศการเรื่อง “ พระราชกรณียกิจด้านพระศาสนา และวัฒนธรรมในรัชกาลที่ ๗ ” โดยสถาบันภาษาศาสตร์ และวัฒนธรรมศึกษาราชนครินทร์ วันที่ ๑๖-๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๘ ณ ห้องประชุมธีระ สุตะบุตร ชั้นที่ ๒ อาคารนิเทศ ๕๐ ปี

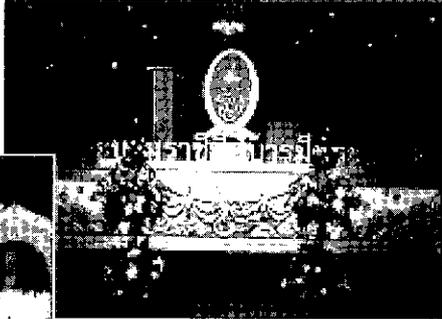


↖ ภาพบรรยากาศภายในงาน
ขณะที่นักศึกษากำลังชมนิทรรศการ

๑.๑๐) สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

- จัดนิทรรศการเรื่อง “ ร้อยปีพระบรมราชินีคู่บารมีพระปกเกล้าฯ ” วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๗-๒๑ มกราคม ๒๕๔๘ ณ รัฐสภา

ภาพบรรยากาศภายในงาน “ ร้อยปีพระบรมราชินีคู่บารมีพระปกเกล้าฯ ”



๑.๑๑) ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) และมูลนิธิสยามกัมมาจล

- จัดนิทรรศการเรื่อง “ เกิดฟ้าราชินี ๑๐๐ ปี พระราชสมภพ ” วันที่ ๒๐-๒๔ ธันวาคม ๒๕๔๗ ณ มิวเซียมฮอลล์ พิพิธภัณฑ์ธนาคารไทย



ภาพนิทรรศการของธนาคารไทยพาณิชย์ และมูลนิธิสยามกัมมาจล

๑.๑๒) โรงเรียนปรินส์รอยแยลส์วิทยาลัย, โรงเรียนดาราวิทยาลัย, โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย, โรงพยาบาลแมคคอร์มิคและสถาบันแมคเคนเพื่อการฟื้นฟูสภาพ จังหวัดเชียงใหม่

- จัดนิทรรศการเรื่อง “ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีเสด็จมณฑลทางเหนือ ” วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๗-๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ (นิทรรศการสัญจรไปตามหน่วยงานทั้ง ๕)

๑.๑๓) พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

- จัดนิทรรศการเรื่อง “ ราชนารี ๕ แผ่นดิน ” วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๔๗-๓ มีนาคม ๒๕๔๘ ณ พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว



พลอากาศตรีกำธน สินธวานนท์
เปิดนิทรรศการ ณ พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

แขกผู้เกียรติเข้าชมนิทรรศการ “ ราชนารี ๕
แผ่นดิน ” ณ พิพิธภัณฑ์ฯ



๑.๑๔) วชิราวุธวิทยาลัย

- จัดนิทรรศการเรื่อง “ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีกับวชิราวุธวิทยาลัย ” วันที่ ๒๐-๓๐ มกราคม ๒๕๕๘ ณ ห้องประชุมวชิราวุธวิทยาลัย

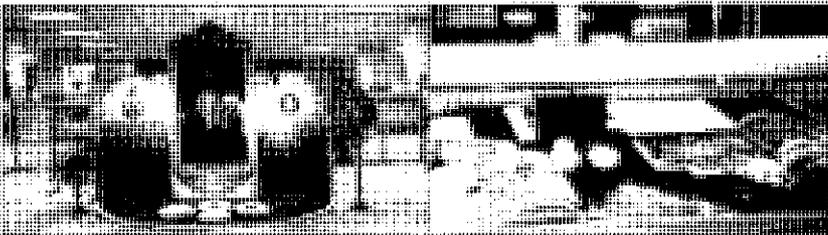
ศ.ดร.ชัยอนันต์ สมทวณิช (ผู้บังคับการ) กล่าวเปิดงาน ณ วชิราวุธวิทยาลัย



นักเรียนวชิราวุธวิทยาลัย ร่วมเข้าชมนิทรรศการกันอย่างสนใจ

๑.๑๕) สำนักหอสมุดแห่งชาติ

- จัดนิทรรศการเรื่อง “ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗ ” วันที่ ๒๕ เมษายน-๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๘ ณ หอสมุดแห่งชาติ



ภาพด้านหน้านิทรรศการของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

สิ่งของที่จัดแสดงภายในนิทรรศการ

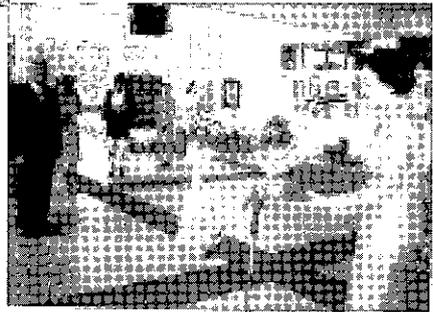
๑.๑๖) โรงเรียนราชินี

- จัดนิทรรศการเรื่อง “ ๑๐๐ ปี วันพระราชสมภพสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีฯ ”
วันที่ ๒-๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ณ โรงเรียนราชินี



ภาพนิทรรศการของโรงเรียนราชินี ↗

ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวรายงานการจัดกิจกรรมในครั้งนี้ ↘



๒) การจัดกิจกรรมสัมมนาทางวิชาการ

๒.๑) มูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี

➢ จัดสัมมนาผู้รับทุนการศึกษาบัณฑิตศึกษาของมูลนิธิฯ วันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๔๗ ณ มูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี ในหัวข้อดังต่อไปนี้

๑. บรรยายเรื่อง “ ความเป็นมาของโครงการทุนฯ และวัตถุประสงค์ของการสัมมนา ”

โดย รศ.ม.ร.ว.พฤษถีสถิติน ชุ่มพล

๒. ปาฐกถาเรื่อง “ วิชาการเรื่องชีวิตและสังคม ”
โดย ศ.ระพี สาคริก

๓. บรรยายเรื่อง “ แนวเรื่องที่ควรสนับสนุนให้ศึกษาวิจัยเพื่อชีวิตและสังคม ”

ภาพในงานสัมมนาของมูลนิธิฯ



๒.๒) ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) และมูลนิธิสยาม
กัมมาจล

- เสวนาเรื่อง “ พระราชประวัติของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี ”
โดย ม.ร.ว.ถนัดศรี สวัสดิวัตน์, คุณนวรรตน์ เลขะกุล,
ศ.นพ.พูนพิศ อมาตยกุล และคุณกรรณิกา ธรรมเกษร
วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๗ ณ มิวเซียม ฮอลล์ พิพิธภัณฑ
ธนาคารไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ สำนักงานใหญ่ รัชโยธิน



✎ บรรยายในงานเสวนา ณ มิวเซียม
ฮอลล์ พิพิธภัณฑธนาคารไทย

๒.๓) สำนักพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

- เสวนาเรื่อง “ ราชนารีแห่งราชสำนักสยาม ” วันที่ ๕
เมษายน ๒๕๔๘ ณ ห้องประชุมสมเด็จพระยา
ดำรงราชานุภาพ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร
ผู้ร่วมเสวนา ได้แก่ รศ.ธงทอง จันทรางศุ, อ.จุลทรรศน์
พยามรานนท์, อ.เผ่าทอง ทองเจือ

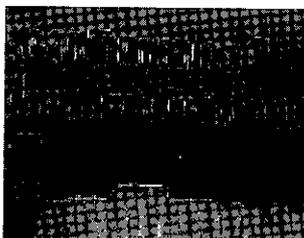
๒.๔) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- เสวนาทางวิชาการ เรื่อง “ ๑ พระปกเกล้าฯ-รำไพพรรณี : พระคู่ขวัญแผ่นดินสยาม ” วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๔๗ ณ ห้อง ๑๐๕ อาคารมหาจุฬาลงกรณ์ ผู้ร่วมเสวนาได้แก่ ศ.ดร.คุณหญิงสุมณฑา กีระนันท์, ศ.ดร.ปิยนดา บุนนาค, รศ.ดร.สุวดี ธนประสิทธิ์พัฒนา, รศ.สุวิทย์ ไททวยวัฒน์, ผศ.สาวิตรี เจริญพงศ์, ผศ.ชลทิตา สุทธินิรันดรกุล, อ.ดร.จุฬิศพงศ์ จุฬารัตน์, อ.สวัสดี จงกล, อ.ตินาร์ บุญธรรม, อ.ยุรรัตน์ พันธุ์ยุรา, คุณนวลมรกต ทวีทอง, คุณวราภรณ์ จิวชัยศักดิ์ ฯลฯ



📌 เอกสารประกอบการเสวนาทางวิชาการเรื่อง “ ๑ พระปกเกล้าฯ-รำไพพรรณี : พระคู่ขวัญแผ่นดินสยาม ”

๒.๕) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี



- เสวนาเรื่อง “ พระราชจริยวัตรในสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ ” วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๗ ณ หอประชุมใหญ่ ผู้ร่วมเสวนาได้แก่ ม.ร.ว.เกษมวิสุทธิ วิสุทธิ, ม.ร.ว.สุทธิสวัสดิ์ วิสุทธิ, ม.ร.ว.ประเดิมสวัสดิ์ สวัสดิ์วัฒน์

📌 บรรยากาศในการเสวนา ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

๒.๖) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- สัมมนาทางวิชาการเรื่อง “สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี ในรัชกาลที่ ๗ กับบทบาทสตรีไทยยุคใหม่ ” วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๔๘ ณ ห้องประชุมธีระ สุธะบุดร ชั้นที่ ๒ อาคารสารนิเทศ ๕๐ ปี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผู้ร่วมสัมมนาได้แก่ ศ.ระพี สาคริก, รศ.ม.ร.ว.พุกทิสาน ชุมพล, อ.ตินาร์ บุญธรรม, คุณศิริน โจนส์โรย

เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง
“ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี
ในรัชกาลที่ ๗ กับบทบาทสตรีไทยยุคใหม่ ”



เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง
“ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี
ในรัชกาลที่ ๗ กับบทบาทสตรีไทยยุคใหม่ ”

๒.๗) สำนักหอสมุดแห่งชาติ

- อภิปรายเรื่อง “พระราชจริยาวัตรสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗ ” วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๘ ณ ห้องประชุมสำนักหอสมุดแห่งชาติ ผู้ร่วมอภิปรายได้แก่ รศ.ม.ร.ว.พุกทิสาน ชุมพล, ม.ร.ว.สายสิงห์ ศิริบุตร, คุณบุญพีร์ พันธุ์วร



ภาพผู้ร่วมอภิปรายในงาน



ผู้ร่วมรับฟังการอภิปราย

๒.๘) วิชาวุธวิทยาลัย

- บรรยายเรื่อง “ พระราชกรณียกิจและพระราชจริยวัตรของ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี ” วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๗ ณ หอประชุมวิชาวุธวิทยาลัย บรรยายโดย รศ.ม.ร.ว. พุทธิสถาน ชุมพล

รศ.ม.ร.ว.พุทธิสถาน ชุมพล
บรรยาย ณ วิชาวุธวิทยาลัย



- อภิปรายเรื่อง “ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี กับเด็กวิชาวุธฯ ” วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๗ ณ หอประชุมวิชาวุธวิทยาลัย ผู้ร่วมอภิปรายได้แก่ นักเรียนวิชาวุธวิทยาลัย



✎ นักเรียนวิชาวุธวิทยาลัยร่วมอภิปรายเรื่อง ✎

“ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี กับเด็กวิชาวุธฯ ”

๒.๙) พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

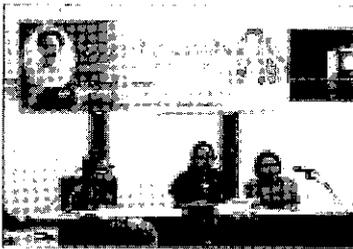
➢ ปาฐกถาเรื่อง “ พระราชประวัติสมเด็จพระนางเจ้า

รำไพพรรณี ” วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๗ ณ พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ปาฐกถาโดย ท่านผู้หญิงบุตรี วีระไวทยะ



ท่านผู้หญิงบุตรี วีระไวทยะ ปาฐกถาเรื่อง “ พระราชประวัติสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี ”

➢ อภิปรายเรื่อง “ ราชนารี ๕ แผ่นดิน ” วันที่ ๑๙ ธันวาคม

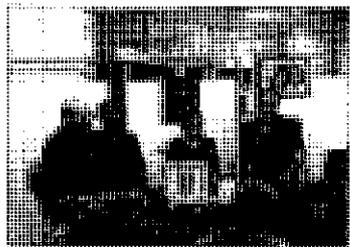


๒๕๕๗ ณ พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้ร่วมอภิปราย ได้แก่ ม.ร.ว.ปรียาภา (สวัสดิวัตน์) เดนทร์, ม.ล.ประอร จักรพันธุ์ และ คุณศิริน โจนสโรช

☞ วิทยากรทั้ง ๓ ท่าน อภิปรายในเรื่อง “ ราชนารี ๕ แผ่นดิน ” ณ พิพิธภัณฑ์ฯ

➢ อภิปรายเรื่อง “ ได้ร่วมไทรสมเด็จพระนางเจ้า

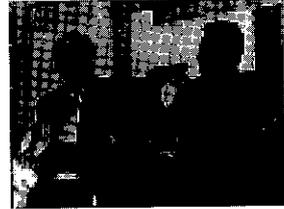
รำไพพรรณี ” วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๘ ณ พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้ร่วมอภิปรายได้แก่ รศ.ม.ร.ว. พฤทธิศาน ชุมพล, คุณวัง บุญศิริ, คุณทองดี การุณ และคุณบุญพิร์ พันธัวร์



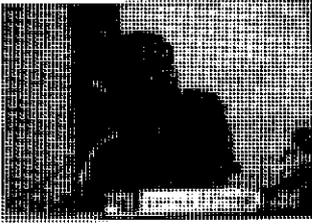
วิทยากรทั้ง ๔ กำลังบรรยาย ☞

- อภิปรายเรื่อง “ อาหารในวังศุโขทัยสมัยสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี ” วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๘ ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระปอเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้ร่วมอภิปรายได้แก่ ม.ร.ว.ถนัดศรี สวัสดิวัตน์ และ ม.ล.ศิริเฉลิม สวัสดิวัตน์

วิทยากรทั้ง 2 ร่วมอภิปราย
อย่างเป็นทางการ ณ พิพิธภัณฑสถาน



- ปาฐกถาเรื่อง “ การสถาปนาสมเด็จพระบรมราชินี ”



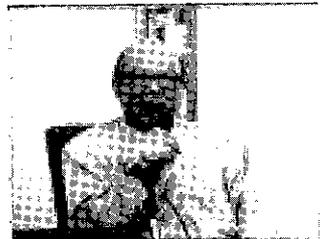
วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระปอเกล้าเจ้าอยู่หัว โดย ศ.พิเศษ ทองต่อ กล้วยไม้ ณ ออยุธยา

นำโดย ศ.พิเศษ ทองต่อ กล้วยไม้ ณ ออยุธยา
กำลังบรรยาย ณ พิพิธภัณฑสถาน

- อภิปรายเรื่อง “ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี ในต่างประเทศ ” วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระปอเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้ร่วมอภิปรายได้แก่ ม.ร.ว.สายสิงห์ สิริบุตร และ รศ.ม.ร.ว.พฤทธิสาณ ชุมพล



วิทยากรทั้ง ๒
ทำงานผู้ใกล้ชิด
กับสมเด็จพระนางเจ้า



๓) การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการแสดงนาฏกรรม ดนตรี และการฉายภาพยนตร์

๓.๑) ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) และมูลนิธิสยามกัมมาจล

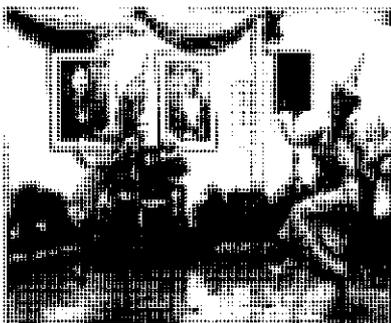
- การแสดงดนตรีไทยบทเพลงพระราชนิพนธ์และร่วมสนทนาเกี่ยวกับบทเพลงพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๗ ณ มิวเซียม ฮอลล์ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ธนาคารไทยพาณิชย์ สำนักงานใหญ่ รัชโยธิน

การแสดงดนตรีของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร
ในงานของธนาคารไทยพาณิชย์



- ฉายภาพยนตร์ส่วนพระองค์ชุด “ แผ่นดินพระปกเกล้า ” วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๗ ณ มิวเซียม ฮอลล์ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ธนาคารไทยพาณิชย์ สำนักงานใหญ่ รัชโยธิน

- รำเกิดพระเกียรติชุด “ เกิดฟ้าราชาราชินี ” วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๗ ณ มิวเซียม ฮอลล์ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ธนาคารไทยพาณิชย์ สำนักงานใหญ่ รัชโยธิน



รำเกิดพระเกียรติโดยสโมสรนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากรในงานของธนาคารไทยพาณิชย์

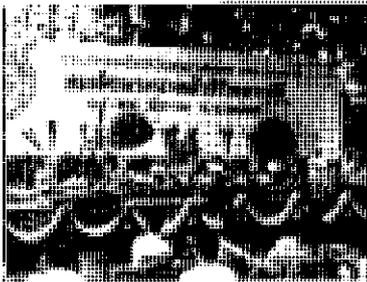
๓.๒) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี

- การแสดงโขนสด (พื้นบ้าน) วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๗ ณ เวทีกลางมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

การแสดงโขนสด ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี



- การแสดงดนตรีศิลปวัฒนธรรม วันที่ ๑๙-๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๗ ณ เวทีกลางมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี



การแสดงดนตรีไทย ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

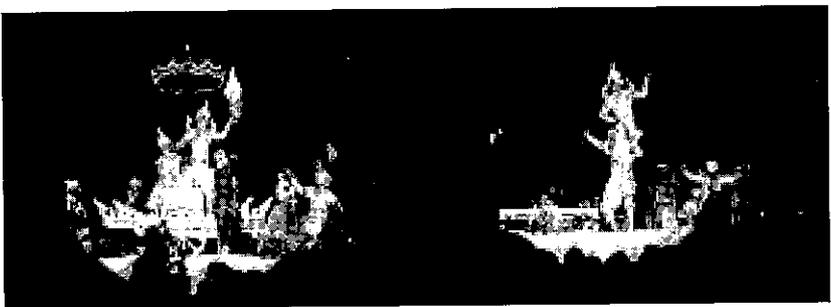
- การแสดงมหาดูริยางค์ ๑๐๐ ปี วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๗ ณ ลานหน้าพระบรมราชินยานุสาวรีย์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
- รัตรี ๑๐๐ ปี สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๗ ณ สนามกีฬามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

- หนังสือนำเสนอสองกุมารเดินป่า วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๗ ณ ลานหน้าพระบรมราชินยานุสาวรีย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
- ละครชาตรี วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๗ เวทีกลาง มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี



➤ การแสดงละครของมหาวิทยาลัย
ราชภัฏรำไพพรรณี

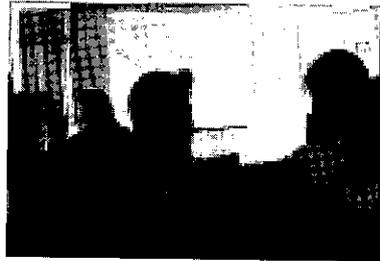
- การแสดงสัปดาห์กลอนสด วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๗ ณ หอประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
- การแสดงโขนกลางแปลงชุดใหญ่จากกรมศิลปากร ตอน ฉลองกรุง วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๗ ณ ลานหน้าพระบรมราชินยานุสาวรีย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี



การแสดงโขนของกรมศิลปากร ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

- ๓.๓) มุลินีหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ร่วมกับ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ
- ฉายภาพยนตร์เรื่อง “ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯเสด็จมณฑลปัตตานี ” วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๗ ณ อาคารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ

ผู้เข้าร่วมงานกำลังชมภาพยนตร์ที่หาดูได้ยาก ↗



๓.๔) โรงเรียนราชินี

- บรรเลงบทเพลงพระราชานิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว วันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ ณ ห้องประชุมอาคารสว่างวัฒนา โรงเรียนราชินี



↖ บรรเลงเพลงโดยวงเครื่องสายของกรมศิลปากร ชับร้องโดยครูโรงเรียนราชินี

๓.๕) วิทยาลัยวชิราวุธวิทยาลัย

- ฉายภาพยนตร์หายากในสมัยรัชกาลที่ ๗ วันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๘ ณ หอประชุมวิทยาลัยวชิราวุธวิทยาลัย

๓.๖) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

- ฉายภาพยนตร์ เรื่อง “ แหวนวิเศษ ” วันที่ ๒๒-๒๙ ตุลาคม ๒๕๔๗ ณ อาคารบรรณสาร



- ✎ ผู้เข้าร่วมกำลังชมภาพยนตร์เรื่อง “ แหวนวิเศษ ” ด้วยความสนใจเป็นพิเศษ

๓.๗) สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

- บรรเลงบทเพลงพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๗ ณ รัฐสภา

การแสดงดนตรีของสำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร



๓.๘) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- การแสดงดนตรีประกอบเพลงพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๗ วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๔๘ ณ อาคารห้องประชุมธีระสุตะบุตร



- ✎ การแสดงดนตรีไทยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

๔.๔) สมาคมกอล์ฟแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์, สมาคมกอล์ฟผู้อาวุโสแห่งประเทศไทย, สมาคมกอล์ฟสตรีในพระบรมราชินูปถัมภ์ของสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีฯ

- การแข่งขัน “ กอล์ฟเฉลิมพระเกียรติ ๑๐๐ ปี วันพระราชสมภพ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗ ” วันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๗ ณ สนามกอล์ฟปุระเดมิย์



➤ คุณเรวดี ต.สุวรรณ นายกสมาคมกอล์ฟสตรี มอบรางวัลชนะเลิศบุคคลชาย

พลอากาศเอกปราโมทย์ วิรุฒมเสน มอบรางวัลชนะเลิศบุคคลหญิง ➤



๕.๓) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

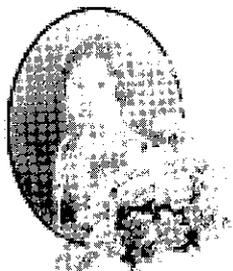
- เรื่อง “ หนังสือส่วนพระองค์ในพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ด้านวรรณกรรมไทยและต่างประเทศ ” (หมายเหตุ กำลังดำเนินการจัดพิมพ์)

๕.๔) มูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี

- เรื่อง “ รายงานกิจการประจำปี ๒๕๔๗ ฉบับ ๑๐๐ ปี พระราชสมภพ ” มีบทความสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ ราชนารี ๕ แผ่นดิน โดย รศ.ม.ร.ว.พฤษถีสถิต ชุมพล และบันทึกการสัมมนาผู้รับทุนการศึกษาบัณฑิตศึกษาเพื่อใช้ในการค้นคว้าวิจัย เมื่อปี ๒๕๒๙-๒๕๔๖ เมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๔๗ (ตีพิมพ์เมื่อ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๔๘)

๕.๕) สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

- เรื่อง “ ร้อยปี พระบรมราชินีคู่บารมีพระปกเกล้าฯ ”



หนังสือ “ ร้อยปี พระบรมราชินีคู่บารมีพระปกเกล้าฯ ” ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

๖) กิจกรรมอื่นๆ

๖.๑) การจัดกิจกรรมทางการศึกษา

๖.๑.๑) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

จัดสัปดาห์บริการสารสนเทศลักษณะพิเศษ วันที่ ๒๒-๒๙ ตุลาคม ๒๕๔๗ ณ อาคารบรรณสาร โดยมีกิจกรรมตอบปัญหา “สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ” ขิงรางวัล

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสัปดาห์บริการ
สารสนเทศลักษณะพิเศษ



๖.๑.๒) มูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี มอบทุนการศึกษาของมูลนิธิฯ แก่บัณฑิต นักศึกษา บัณฑิตศึกษาเพื่อใช้ในการค้นคว้าวิจัยประจำปี ๒๕๔๗ จำนวน ๒๓ รายจากมหาวิทยาลัยของรัฐ และเอกชนในประเทศ เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๗ ณ บริเวณห้องโถงชั้นล่างอาคารรัฐสภา



พลเรือตรี หม่อมเจ้าปุสธาสวัสดิวัตน์
มอบทุนการศึกษาแก่นักศึกษา

๖.๑.๓) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จัดการแข่งขันตอบปัญหาของนักเรียนมัธยมตอนปลาย
ในหัวข้อ “ พระปกเกล้าฯ-รำไพพรรณี : พระคู่ขวัญ
แผ่นดินสยาม ” วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๔๗
เวลา ๑๔.๔๕-๑๗.๓๐ น. ณ อาคารมหาจุฬาลงกรณ์
โดยมี รศ.จุมพล รอดคำดี รองอธิการบดีเป็นผู้มอบ
รางวัลและของที่ระลึกแก่โรงเรียนที่เข้าร่วม
การแข่งขันตอบปัญหา

๖.๑.๔) วิทยาลัยวชิราวุธวิทยาลัย

การประกวดร้อยกรองเฉลิมพระเกียรติ ซึ่งมีนักเรียน
เข้ารับรางวัลทั้งหมด ๑๕ คน วันที่ ๒๐ ธันวาคม
๒๕๔๗ โดยมี ศ.ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช
(ผู้บังคับการ) เป็นผู้มอบรางวัล



ศ.ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช (ผู้บังคับการ)

มอบรางวัลการประกวดร้อยกรองให้แก่นักเรียน

**๖.๑.๕) โรงเรียนปรินส์รอยแยลส์วิทยาลัย, โรงเรียนดารา
วิทยาลัย, โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย, โรงพยาบาล
แมคคอร์มิคและสถาบันแมคเคนเพื่อการฟื้นฟู
สภาพ จังหวัดเชียงใหม่**

จัดทำหลักสูตรเทิดพระเกียรติฯ สู่บทเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในภาคเรียนที่ ๒
ปีการศึกษา ๒๕๔๗

๖.๒) กิจกรรมทางการแพทย์และพยาบาล

- โรงพยาบาลพระปกเกล้า จังหวัดจันทบุรี จัดงานตั้งแต่วันที่ ๑๙-๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๗ โดยมีกิจกรรมทางการแพทย์และพยาบาลดังต่อไปนี้

๑) การจัดนิทรรศการให้ความรู้ทางการแพทย์

และพยาบาล

- เรื่องศูนย์โรคหัวใจ
- เรื่องโรคมะเร็ง
- เรื่องการบริจาคโลหิต
- เรื่องอาหารปลอดภัย
- การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่
- ศูนย์อุบัติเหตุ

๒) การให้บริการด้านสุขภาพ

- การให้บริการตรวจสุขภาพ-วัดความดันโลหิต, ตรวจหาน้ำตาลในเลือด, ให้คำแนะนำ ฯลฯ
- การให้บริการประเมินความเครียดด้วยตนเอง
- การนวดแผนไทย
- การให้บริการตรวจวัดความหนาบางของมวลกระดูก

๓) การรับบริจาค

- การรับบริจาคโลหิต
- การรับบริจาคเกล็ดโลหิต
- การรับบริจาคอวัยวะร่วมกับสภากาชาดไทย

๔) การให้ความรู้ทางวิถีทัศน์

- การเปิดตัวผู้ป่วยโรคหัวใจ / วิธีการปฏิบัติตัวอย่างไร
- ค่าใช้จ่ายของผู้ป่วยที่จะต้องทำการผ่าตัด

- การรับคนไข้ / วิธีการปฏิบัติหลังผ่าตัด
- การออกกำลังกายของผู้พิการ
- การผ่าตัดตัดตาต่อกระจก

๕) กิจกรรมอื่นๆ

- จำหน่ายผักปลอดสารพิษ
- การแสดงประสิทธิภาพของงานรักษาพยาบาล
ณ จุดเกิดเหตุ
- สาธิตการรักษาพยาบาลเบื้องต้น



๕ กิจกรรมต่างๆที่โรงพยาบาลพระปกเกล้าจัดขึ้น ๕

๖.๓) การจัดทำของที่ระลึก

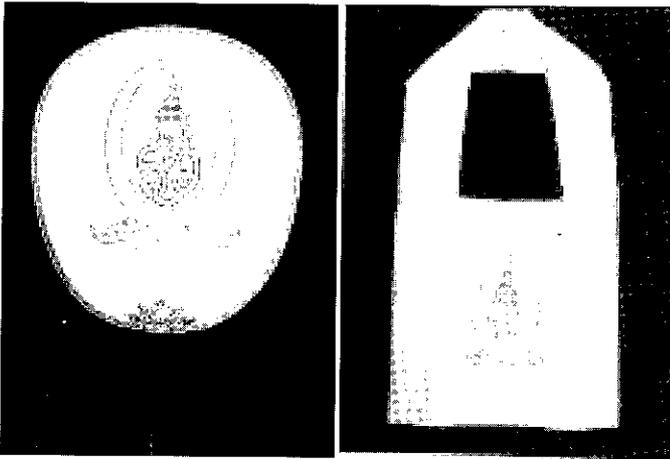


๖.๓.๑) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
จังหวัดจันทบุรี
จัดทำปฏิทินตั้งโต๊ะที่ระลึกใน
ปี พ.ศ. ๒๕๔๘

๖ ปฏิทินตั้งโต๊ะที่ระลึกในปี พ.ศ. ๒๕๔๘
โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

๖.๓.๒) คณะกรรมการประสานงานกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติฯ

- จัดทำตาลปัตรและย่ามที่ระลึก ๑๐๐ ปี วันพระราชสมภพ จำนวน ๑๐ ชุด โดยถวายพระสงฆ์ จำนวน ๙ รูปในงานพิธีบำเพ็ญกุศลทักษิณานุปทาน ณ บริเวณห้องโถงชั้นล่าง อาคารรัฐสภา ในวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๗ ส่วนอีก ๑ ชุด จัดเก็บไว้ ณ พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว



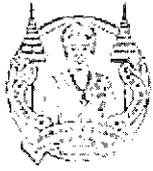
ตาลปัตรและย่ามที่ระลึก ๑๐๐ ปี วันพระราชสมภพ
ในงานพิธีบำเพ็ญกุศลทักษิณานุปทาน

๖.๓.๓) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี ร่วมกับ บริษัทไปรษณีย์ไทย

- จัดทำตราไปรษณียากรที่ระลึก ๑๐๐ ปี สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗ ชนิดราคา ๓.๐๐ บาท จำนวน ๕๐๐,๐๐๐ ดวง และซองวันแรกจำหน่ายในราคา ๑๐.๐๐ บาท จำนวน ๒๐,๐๐๐ ซอง เปิดจำหน่ายวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๗



ดวงตราไปรษณียากรที่ระลึก ๑๐๐ ปี วันพระราชสมภพ



ปีระชาภิเษก ๑๐๐ ปี
สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี
พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗



ซองวันแรกจำหน่ายพร้อมตราประทับ

๖.๔) การจัดทำสื่อเผยแพร่

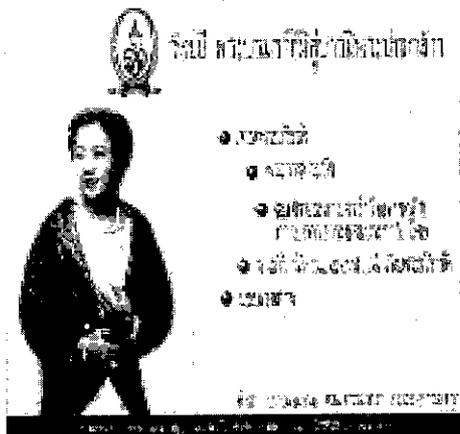
๖.๔.๑) คณะกรรมการประสานงานกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติฯ ได้จัดทำสารคดี วีซีดีเรื่อง “ ราชนารี ๕ แผ่นดิน ” ร่วมกับเรื่องพระราชประวัติพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นชุด “ ประชาธิปก-รำไพพรรณี ราชสุดดี ” เพื่อเผยแพร่ไปยังสถาบันการศึกษาต่างๆ ทั่วประเทศ

๖.๔.๒) สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ได้จัดทำสื่อประสมพระราชประวัติสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ เรื่อง “ ร้อยปี พระบรมราชินี คู่บารมี พระปกเกล้าฯ ”



CD สื่อประสม



เนื้อหาภายในสื่อประสม

๖.๔.๓) โรงเรียนปรินส์รอแอลส์วิทยาลัย, โรงเรียนดาราวิทยาลัย, โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย, โรงพยาบาลแมคคอร์มิคและสถาบันแมคเคนเพื่อการฟื้นฟูสภาพ จังหวัดเชียงใหม่

จัดทำวีดิทัศน์เทิดพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ

๖.๕) กิจกรรมเทิดพระเกียรติฯ ทางสื่อ

๖.๕.๑) สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ

- จัดพิมพ์บทความเรื่อง “ จากบ้านแก้ว...สู่มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ” โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์รุจี ประทีปฉาย และอาจารย์สุพานี จรดล เผยแพร่ในวารสารไทย ปีที่ ๒๕ ฉบับที่ ๙๒ เดือนตุลาคม-ธันวาคม ๒๕๕๗



📖 บทความทางวิชาการที่ตีพิมพ์ในวารสารไทย ปีที่ ๒๕ ฉบับที่ ๙๒ เดือนตุลาคม-ธันวาคม ๒๕๕๗ หน้า ๘๑-๘๗

➤ นำบทความเรื่อง “ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ ราชนารี ๕ แผ่นดิน ” โดย รศ.ม.ร.ว.พฤทธิสถาน ชุมพล (มีทั้งหมด ๗ ตอน) ออกอากาศในรายการ “ เอกลักษณ์ของชาติ ” ทางสถานีวิทยุ ขส.ท.บ. A.M. ๑๒๖๙ กย. วันจันทร์ที่ ๑๕ ถึง วันอาทิตย์ที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๔๗ เวลา ๑๕.๕๖-๑๖.๐๐ น. และออกอากาศในรายการ “ รับวันใหม่ ” ทาง สวท. A.M. ๘๙๑ กย. และ F.M. ๙๗ มย. วันศุกร์ที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๔๗ เวลา ๐๕.๐๐-๐๖.๐๐ น.

เชษฐภคินี “ สมเด็จพระนางเจ้า ”

เนื่อง “ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ ราชนารี ๕ แผ่นดิน ” ตอนที่ ๑
วันจันทร์ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๔๗
โดย สถานีวิทยุในวังหลวงวิทยุแห่งประเทศไทย

สวัสดีค่ะคุณผู้ชม ท่าน “ สมเด็จพระนางเจ้า ” ในวันนี้ ขอเสนอเรื่อง “ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ ราชนารี ๕ แผ่นดิน ” ตอนที่ ๑ ขอเชิญฟังดังนี้

เมื่อวันจันทร์ที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ สถานีวิทยุ ขส.ท.บ.ในวังหลวง เป็นสถานีวิทยุแห่งแรกที่ได้ออกอากาศเรื่อง สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ ราชนารี ๕ แผ่นดิน โดยออกอากาศในวันจันทร์ที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๔๗ เวลา ๑๕.๕๖-๑๖.๐๐ น. และออกอากาศในวันอาทิตย์ที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๔๗ เวลา ๐๕.๐๐-๐๖.๐๐ น.

การ “ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ ราชนารี ๕ แผ่นดิน ” เป็นเรื่องราวของสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ ราชนารี ๕ แผ่นดิน ซึ่งทรงครองราชย์ในรัชกาลที่ ๗ รัชกาลที่ ๘ รัชกาลที่ ๙ รัชกาลที่ ๑๐ และรัชกาลที่ ๑๑ โดยทรงครองราชย์ในรัชกาลที่ ๗ เป็นเวลา ๑๖ ปี ๖ เดือน ๑๖ วัน และทรงครองราชย์ในรัชกาลที่ ๘ เป็นเวลา ๑๖ ปี ๖ เดือน ๑๖ วัน และทรงครองราชย์ในรัชกาลที่ ๙ เป็นเวลา ๑๖ ปี ๖ เดือน ๑๖ วัน และทรงครองราชย์ในรัชกาลที่ ๑๐ เป็นเวลา ๑๖ ปี ๖ เดือน ๑๖ วัน และทรงครองราชย์ในรัชกาลที่ ๑๑ เป็นเวลา ๑๖ ปี ๖ เดือน ๑๖ วัน

สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ ราชนารี ๕ แผ่นดิน ทรงครองราชย์ในรัชกาลที่ ๗ รัชกาลที่ ๘ รัชกาลที่ ๙ รัชกาลที่ ๑๐ และรัชกาลที่ ๑๑ โดยทรงครองราชย์ในรัชกาลที่ ๗ เป็นเวลา ๑๖ ปี ๖ เดือน ๑๖ วัน และทรงครองราชย์ในรัชกาลที่ ๘ เป็นเวลา ๑๖ ปี ๖ เดือน ๑๖ วัน และทรงครองราชย์ในรัชกาลที่ ๙ เป็นเวลา ๑๖ ปี ๖ เดือน ๑๖ วัน และทรงครองราชย์ในรัชกาลที่ ๑๐ เป็นเวลา ๑๖ ปี ๖ เดือน ๑๖ วัน และทรงครองราชย์ในรัชกาลที่ ๑๑ เป็นเวลา ๑๖ ปี ๖ เดือน ๑๖ วัน

นี่คือเรื่องราวของสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ ราชนารี ๕ แผ่นดิน ตอนที่ ๑ ขอเชิญฟังดังนี้

บทนำสู่เรื่องราว “ สมเด็จพระนางเจ้า ”

เนื่อง “ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ ราชนารี ๕ แผ่นดิน ” ตอนที่ ๑ (๗๖)
วันจันทร์ที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๔๗
โดย สถานีวิทยุในวังหลวงวิทยุแห่งประเทศไทย

สวัสดีค่ะคุณผู้ชม ท่าน “ สมเด็จพระนางเจ้า ” ในวันนี้ ขอเสนอเรื่อง “ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ ราชนารี ๕ แผ่นดิน ” ตอนที่ ๑ (๗๖) ขอเชิญฟังดังนี้

สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ ราชนารี ๕ แผ่นดิน ทรงครองราชย์ในรัชกาลที่ ๗ รัชกาลที่ ๘ รัชกาลที่ ๙ รัชกาลที่ ๑๐ และรัชกาลที่ ๑๑ โดยทรงครองราชย์ในรัชกาลที่ ๗ เป็นเวลา ๑๖ ปี ๖ เดือน ๑๖ วัน และทรงครองราชย์ในรัชกาลที่ ๘ เป็นเวลา ๑๖ ปี ๖ เดือน ๑๖ วัน และทรงครองราชย์ในรัชกาลที่ ๙ เป็นเวลา ๑๖ ปี ๖ เดือน ๑๖ วัน และทรงครองราชย์ในรัชกาลที่ ๑๐ เป็นเวลา ๑๖ ปี ๖ เดือน ๑๖ วัน และทรงครองราชย์ในรัชกาลที่ ๑๑ เป็นเวลา ๑๖ ปี ๖ เดือน ๑๖ วัน

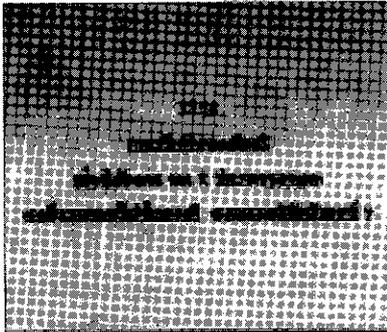
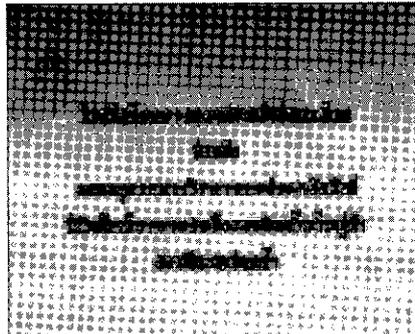
นี่คือเรื่องราวของสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ ราชนารี ๕ แผ่นดิน ตอนที่ ๑ ขอเชิญฟังดังนี้

นี่คือเรื่องราวของสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ ราชนารี ๕ แผ่นดิน ตอนที่ ๑ ขอเชิญฟังดังนี้

บทความเรื่อง “ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ ราชนารี ๕ แผ่นดิน ” ในตอนที่ ๑ และตอนที่ ๗

๖.๕.๒) คุณบุญพีร์ พันธวัธ, บริษัท อากเนย์ประกันภัย (๒๐๐๐) จำกัด, บริษัท อากเนย์ประกันชีวิต จำกัด และพิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

- จัดทำสารคดีเทิดพระเกียรติชุด “ ราชนารี ๕ แผ่นดิน ” ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ ช่อง ๓,๕,๗,๙,๑๑ และ itv ทั้งหมด ๑๐ ตอน ในวันที่ ๖-๑๑ และ ๑๔-๑๘ มีนาคม ๒๕๔๘



ภาพสารคดีเทิดพระเกียรติชุด “ ราชนารี ๕ แผ่นดิน ” ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์

ภาคผนวก

บทเพลงพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

บทเพลงพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว^๑

นางสาวมาลินี สาคริก

เลขาธิการ มูลนิธิหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)

บทเพลงพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
เท่าที่ปรากฏมี ๓ เพลง คือ เพลงราตรีประดับดาว, เขมรละออองค์, คลื่นกระทบฝั่ง
และยังมีเพลงที่ทรงพระราชนิพนธ์บทร้องไว้แต่ยังไม่แล้วเสร็จ คือ เพลงกบตัน

๑. เพลงราตรีประดับดาว เถา ทรงพระราชนิพนธ์เป็นเพลงแรกจาก
เพลงมอญดูดาว ๒ ชิ้นเป็นเพลงเถาในปี พ.ศ. ๒๔๗๒ พร้อมทั้งทรงพระราชนิพนธ์
บทร้องสำหรับเพลงนี้พระราชทานแด่สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีฯ
ดังนั้น ความหมายของบทร้องจึงแสดงถึงพระจริยาวัตรอันงดงามของพระมเหสี
อันทรงเป็นที่รัก

เพลงราตรีประดับดาว

สามชั้น	วันนี้	แสนสุขยินดี พระจันทร์วันเพ็ญ
ขอเชิญสายใจ	เข้าไปนั่งเล่น	ลมพัดเย็นเย็น หอมกลิ่นมาลี
	หอมดอกราตรี	แม้ไม่สดสี หอมดีน้ำตม
เหมือนนางน้ำใจ	แม้ไม่ขำคม	กิริยาน่าชม สมใจจริงเอย
	ชมแต่ดวงเดือน	ที่ไหนจะเหมือน ได้ชมหน้าน้อง
พื่ออยู่แต่เดียว	เปลี่ยวใจหม่นหมอง	เจ้าอย่าขุ่นข้อง จงได้เมตตา
	หอมดอก ขำมะนาว	กลิ่นไม่จืดจาง แต่หอมยวนใจ
เหมือนน้ำใจดี	ปราณีปราศรัย	ผูกจิตสนิทได้ ให้รักจริง เอย

^๑ บทความนี้มาจากเอกสารประกอบการบรรยายสรุปในกิจกรรมการอภิปรายประกอบนิทรรศการ
หมุนเวียน เรื่อง “ของเก่าเล่าเรื่องพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว” ณ พิพิธภัณฑ์
พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว วันเสาร์ที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๔

สองชั้น	ขอเชิญเจ้าฟังเพลงวังเวงใจ	เพลงของท่านแต่งใหม่ในวังหลวง
	หอมดอกแก้วยามเย็น	ไม่เห็นใจพี่เสียเลยเอ๋ย
	ดวงจันทร์ลั่นลตเกือบหมดดวง	ไอ้หนักทรง ยอดชิวาไม่ปราณี
	หอมมะลิกลีบซ้อน	อ่อนวอนเจ้าไม่ฟัง เอ๋ย
ชั้นเดียว	จวนจะรุ่งแล้วนะเจ้า พี่ขอลา	แสงทองส่องฟ้าสง่าศรีเอ๋ย
	หอมมะลิกลีบซ้อน	อ่อนวอนเจ้าไม่ฟัง เอ๋ย
	หอมดอกกระดังงา	ชิชะ ช่างน่าเจ็บใจจริง เอ๋ย
หมู่ภมรร่อนหาช่อมาลี		แต่ตัวพี่จำจากพรากไปไกล
	หอมดอกจำปี	นี่แน่ะ พรุ่งนี้ จะกลับมา เอ๋ย

๒. เพลงเขมรละออองค์ ทรงพระราชนิพนธ์จากเพลงเขมรเอวบางในปี พ.ศ. ๒๔๗๓ เพลงนี้แต่เดิมเป็นเพลงโบราณ ทำนอง ๒ ชั้น ที่กลายมาจากเพลงเขมรแท้ๆ เพลงหนึ่ง พวกลิเกบันตนได้นำมาร้องกันก่อน โดยมีท่วงขึ้นต้นว่า “ นกเอี้ยงเต่านา ” แล้วมีคำเขมรแทรกเป็นตอนๆ ต่อมาภายหลังพวกละครนำไปดัดแปลงใช้ร้องทำนองอ่อนโยนไพเราะน่าฟังมากขึ้น พระองค์ทรงพระราชนิพนธ์ทำนองดนตรีขยายจาก ๒ ชั้น ขึ้นเป็น ๓ ชั้น แล้วตัดลงเป็นชั้นเดียว เพื่อใช้บรรเลงเป็นเพลงเถา ทรงเลือกบทท่วงจากละครรำเรื่องพระร่วง พระราชนิพนธ์ในล้นเกล้าฯ รัชกาลที่ ๖ โดยทรงแก้ไขเพิ่มเติมแล้วพระราชทานชื่อเพลงว่า “ เขมรละออองค์ ” ดังนี้

เพลงเขมรละออองค์

สามชั้น	เมื่อนั้น	ท้าวพันธุมทรงฟังแล้วนั่งนิ่ง
	ไทยคนนี้มีปัญญา กล้าจริงจริง	จะละทิ้งข้าไว้ไม่เป็นการ
	จึงมีพระราชบัญชา	แก่พญาเดโชยอดทหาร
	ตัวเรานี้มีบุญญาธิการ	ไม่มีใครเปรียบปานแต่เดิมมา

บัดนี้พระร่วงเมืองละโว้
ไม่เกรงซึ่งราชอาณาจักร
จะตั้งตนขึ้นเป็นผู้วิเศษ
พญาเตโชชาญชัย

มีปัญญาอัศจรรย์ทั้งใจกล้า
ทั้งโว้ซ้าจะทำรำคาญใจ
ก่อเหตุกำเริบเติบโตใหญ่ แน่จะ
จงรีบไปกุมจับ คน สำคัญ

หมายเหตุ – คำ แน่ ทรงเติมเข้ามา คำว่า คน ทรงเปลี่ยนจากคำว่า อ้าย
- ทรงแก้ไขทำนองโน้ตตรา ๓ ชั้นที่ทรงพระราชนิพนธ์ไว้เดิมหนึ่ง
ประโยค กล่าวคือ เทียบแรกใช้ทำนองที่ทรงเปลี่ยนใหม่ ส่วนที่ยาวหลัง บรรเลง
ทำนองเดิม ซึ่งทรงพระราชนิพนธ์ไว้อย่างมีชั้นเชิงอันไพเราะ ดังนั้นการบรรเลงเพลง
เขมรละออองค์ สามชั้นจึงมีท่วงทำนองสองแบบซึ่งนักดนตรียึดถือเป็นแบบการ
บรรเลงที่ถูกต้องสมบูรณ์

๓. เพลงคลื่นกระทบฝั่ง เพลงใหม่โรงคลื่นกระทบฝั่ง ๓ ชั้น ทรง
พระราชนิพนธ์ขึ้นจากเพลงคลื่นกระทบฝั่งอัตรา ๒ ชั้น ของเก่า หลังจากเสด็จประพาส
สัตหีบทางชลมารคในปี พ.ศ. ๒๔๗๔ ทรงเกิดความบันเทิงจากทิวทัศน์
และเสียงคลื่นในทะเล จึงมีพระราชดำริที่จะทรงพระราชนิพนธ์เพลงไทยให้มีท่วง
ทำนองเป็นระลอกคลื่นต่างๆ ทรงพระราชนิพนธ์ลีลาของเพลงในตอนต้นให้มี
ลูกล้อและลูกชัด ฟังคล้ายเสียงคลื่นกระทบหินตามชายฝั่ง ในตอนท้ายท่อน ๒ เทียบ
แรกเป็นเสียงคลื่นใต้น้ำอันหนุนเนื่องซ้อนๆ กันมาผสมกับคลื่นเหนือน้ำ ส่วนตอน
ท้ายใกล้จะจบเพลงเหมือนเสียงคลื่นลูกเล็ก ๆ ทอยพลิวไล่กันมา
เป็นระลอกอย่างรวดเร็วจะเห็นว่าทรงสอดแทรกลูกล้อลูกชัดเลียนเสียง
ธรรมชาติของเสียงคลื่นที่ซัดสาดด้วยอาการต่างๆ อย่างแนบเนียนสมชื่อของ
เพลงคลื่นกระทบฝั่ง

เพลง คลื่นกระทบฝั่ง ๓ ชั้นนี้ทรงมีพระประสงค์จะใช้เป็นเพลงขับร้อง
บรรเลงเป็นเพลงเถา เพราะในตอนท้ายของท่อนที่ยาวกลับซึ่งมีทำนองโยนนั้น
พระองค์มิได้ทรงใส่ลูกล้อลูกชัดไว้แสดงให้เห็นว่าทรงเตรียมไว้สำหรับส่งร้อง
ท่อนสองต่อไปได้สนิทแต่เนื่องจากยังมีได้ทรงพระราชนิพนธ์ทำนองร้อง จึงทรง

โปรดฯ ให้บรรเลงเป็นเพลงโหมโรงไปก่อนเรียกว่าเพลงโหมโรงคลื่นกระทบฝั่ง ซึ่งเป็นที่นิยมบรรเลงกันสืบมาจนทุกวันนี้

หมายเหตุ อาจารย์มนตรี ตราโมท อธิบายความเป็นมาของเพลงคลื่นกระทบฝั่ง ๒ ชั้น (ของเก่า) ไว้ในวารสารศิลปากรไว้ดังนี้

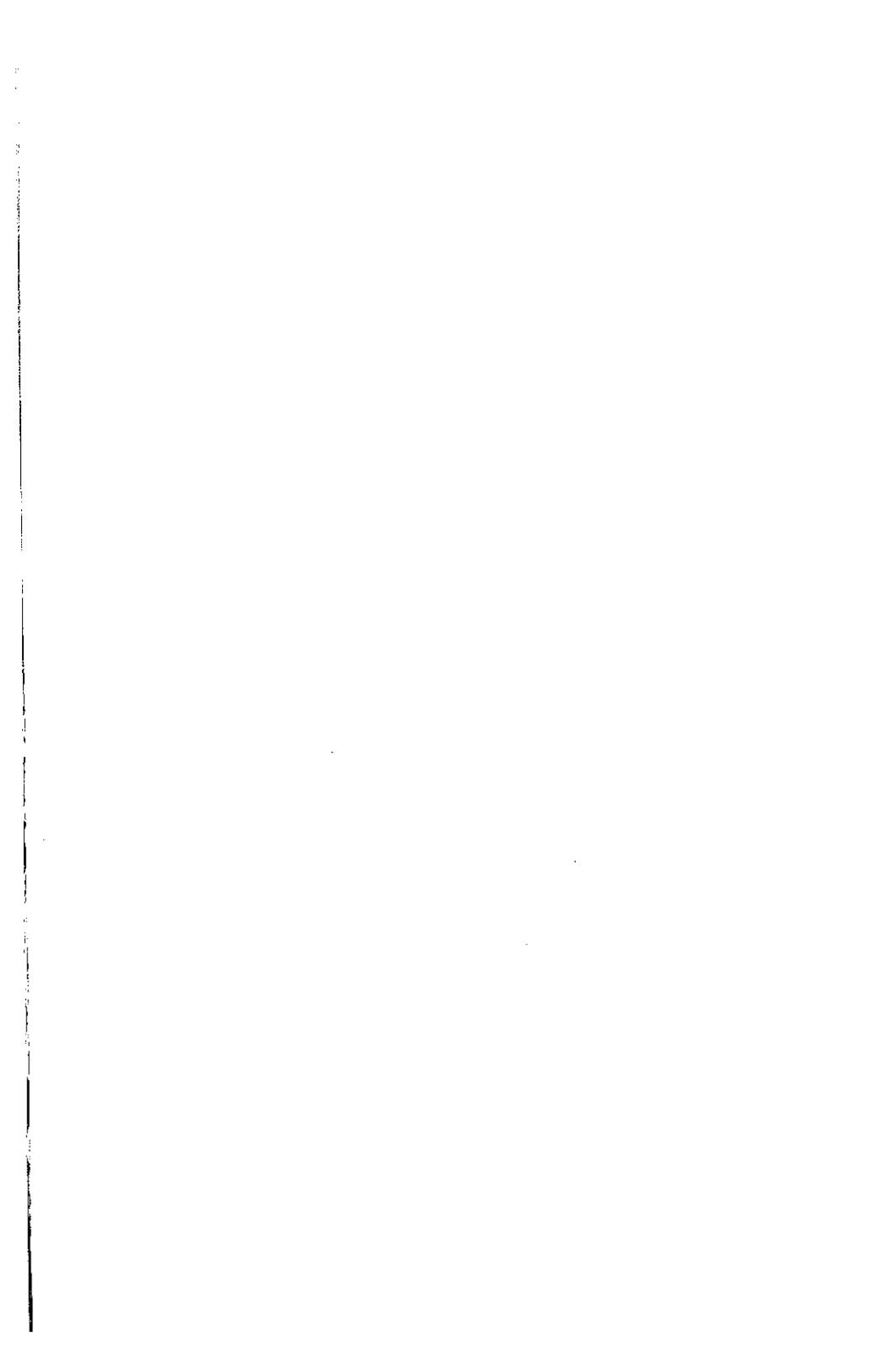
“ ...เพลงคลื่นกระทบฝั่ง ๒ ชั้น ที่ว่านี้ เข้าใจว่าเพิ่งเกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๒ นี้เอง เพราะเมื่อพิเคราะห์ดูทำนองเพลงและวิจัยลงไปให้ละเอียดแล้วจะเห็นได้ว่า ทำนองของเพลงคลื่นกระทบฝั่ง อัตราสองชั้นนี้ ก็คือ เพลงบุหลันลอยเลื่อน (หรือเพลงทรงพระสุบิน) ชั้นเดียวนั่นเอง หากแต่ได้เพิ่มทำนองทบทวนบางแห่งก็เพิ่มโยนท้ายขึ้นอีกเท่านั้น...”

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เรียบเรียงขอขอบคุณทุก ๆ ท่านและหน่วยงานต่างๆตามรายนามดังต่อไปนี้ที่ได้ความกรุณาจัดส่งเอกสาร ภาพถ่าย และวีดิทัศน์ในการจัดงานกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติฯ ร่วมทั้งให้คำปรึกษาและนำจนกระทั่งหนังสือเล่มนี้แล้วเสร็จ

- ๑) มูลนิธิประชาธิปไตย-รำไพพรรณี
- ๒) มูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี
- ๓) โรงพยาบาลพระปกเกล้า <http://www.icppk.com>
- ๔) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี <http://www.qru.ac.th>
- ๕) วชิราวุธวิทยาลัย <http://www.vajiravudh.ac.th>
- ๖) สมาคมกอล์ฟแห่งประเทศไทย <http://www.tga.or.th>
- ๗) สมาคมกอล์ฟสตรีในพระบรมราชินูปถัมภ์สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี <http://www.tga.or.th>
- ๘) สมาคมกอล์ฟผู้อาวุโสแห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗
- ๙) ธนาคารไทยพาณิชย์ <http://www.scb.co.th>
- ๑๐) กรมศิลปากร <http://www.finearts.go.th>
- ๑๑) โรงเรียนราชินี <http://www.rajini.ac.th>
- ๑๒) สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
<http://www.opm.go.th/thai/main.asp>
- ๑๓) สำนักพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร
<http://www.thailandmuseum.com>
- ๑๔) สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร
- ๑๕) สำนักหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร <http://www.nlt.go.th>
- ๑๖) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ <http://www.ku.ac.th>

- ๑๗) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย <http://www.chula.ac.th>
- ๑๘) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช <http://www.stou.ac.th>
- ๑๙) มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย <http://www.utcc.ac.th>
- ๒๐) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ
<http://www.rmut.ac.th>
- ๒๑) มูลนิธิหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)
- ๒๒) สมาคมราชกรีฑาสโมสร <http://www.rbsc.org/Login/index.asp>
- ๒๓) มูลนิธิสยามกัมมาจล
- ๒๔) การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
<http://www.egat.co.th/index.php>
- ๒๕) สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
<http://www.parliament.go.th>
- ๒๖) โรงเรียนปรินส์รอยัลส์วิทยาลัย <http://www.prc.ac.th>
- ๒๗) โรงเรียนดาราวิทยาลัย <http://www.dara.ac.th/dara3/index.php>
- ๒๘) โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย <http://www.yupparaj.ac.th>
- ๒๙) โรงพยาบาลแมคคอร์มิค <http://www.mccormick.in.th>
- ๓๐) สถาบันแมคเคนเพื่อการฟื้นฟูสภาพ
- ๓๑) บริษัท อาคเนย์ประกันภัย (๒๐๐๐) จำกัด
- ๓๒) บริษัท อาคเนย์ประกันชีวิต จำกัด
- ๓๓) รศ.ม.ร.ว.พฤทธิสถาน ชุมพล
- ๓๔) คุณบุญพิร์ พันธุ์วร
- ๓๕) นางวีรนุช พลนิกร
- ๓๖) นางฉัตรบงกช ศรีวิฒนสาร
- ๓๗) นางสาวเยาวเรศ จุนวีระนงค์
- ๓๘) นายประยูร โพธิ์ไชยรัตน์
- ๓๙) นางสาวสุมาลี พันธุ์ยุรา





พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

๒ ถนนหลานหลวง แขวงโสมนิส เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐

โทรศัพท์ ๐-๒๒๘๐-๓๔๑๓-๔, ๐-๒๒๘๐-๓๔๔๕-๖ โทรสาร ๐-๒๒๘๐-๖๘๒๐

เปิดทำการ ๐๙.๐๐ - ๑๖.๐๐ น. ทุกวันอังคาร - อาทิตย์

(ยกเว้นวันจันทร์ วันหยุดเทศกาลปีใหม่ และวันสงกรานต์)

ค่าธรรมเนียมเข้าชม ๒๐ บาท (วันเสาร์ - อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ เข้าชมฟรี)

ISBN 974-449-268-6



9 789744 492685